

Tireboluda Bir İmam-Hatip
HACI RASİM BAŞ

**TİREBOLUDA BİR İMAM-HATİP HACI RASİM BAŞ
PROF. DR. MUSTAFA BAŞ**

Sayfa ve Kapak Düzeni
A. Azzam ÖZEL

ISBN
978-625-8085-25-9

Baskı- Cilt
Step Ajans
Göztepe Mahallesi Bosna Caddesi No.11 Bağcılar / İstanbul
Tel. 0212 446 88 46 Fax. 0212 446 88 24
Matbaa Sertifika No: 45522

kitâbî

CEMÂZİYELEVVEL - 1444 / ARALIK - 2022
1. BASKI

Ziya Gökalp Mahallesi, Abdullah Paşa Caddesi, No:28
Başakşehir/İstanbul
Telefon/Faks: 0212 512 45 43 - 512 51 66 - 512 90 40
WhatsApp Hattı: 0212 909 80 86 Web: www.bekakitap.com
Eposta: bekayay@hotmail.com
Yayıncılık Sertifika No: 50128
kitâbî Beka Araştırma Danışmanlık Reklamcılık Eğitim
Yayıncılık ve Tic. Ltd. Şirketi'nin tescilli markasıdır.

PROF. DR. MUSTAFA BAŞ

Tireboluda Bir İmam-Hatip
HACI RASİM BAŞ

kitâbî

*Başta Dedem Hacı Rasim Baş ve Annem Hacı Azize Baş
olmak üzere üzerimde hakkı bulunan herkese
ithaf edilmiştir.*

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
GİRİŞ	9
İMAM-HATİP HACI RASİM BAŞ	15
1- Hacı Rasim Baş Hakkında Tarihi Bilgiler ve Hizmetleri	15
1.1- Hacı Rasim Baş'ın Bilinen Aile Tarihi	15
1.2- Savaş Yılları.....	17
1.3- Vezirzade Hasan Hilmi Efendi ve Adabük Medresesi	19
1.4- Oflu Mustafa Cevdet Efendi	22
1.4.1- Buna Destan Derler	24
1.5- İzmir Günleri	25
1.6- İmamlık ve Sıbyan Mektepleri Dönemi	26
1.6.1- Boynuyoğun Köyü Günleri	28
1.6.2- Yeniköy Cami İmam-Hatipliği	29
1.6.3- Hac Yolculuğu.....	33
1.6.4- Memurluğa Geçiş	35
1.7- İmam Hatip Okuluna Başlıyorum	36
1.8- Müftü Osman İmamoglu ile İhtilaf.....	37
1.9 Emekliye Ayrılış.....	38
2- Emekliliği ve Vefatı	41
2.1- Emeklilik Sonrası Günleri	41
2.2- Vefatı	45
2.3- Vefatına Kadar Devam Ettirdiği Virtleri	51
3- Kayıt Altına Aldığı Bazı Şiirleri, Hutbeleri ve İbretlik Notları	52
3.1- Kitaplardan veya Birilerinden	
Tavsiye ile Aldığı Bazı Notları.....	52
3.2- Hutbelerinden Örnekler	55

3.2.1- Birliğin Temeli Dindir.	55
3.2.2- Okulların Tatile Girmesi Münasebetiyle Çocuk Terbiyesi Hakkında.....	57
3.2.3- Zekat ve Ahkamı.....	59
3.3- Kaydettiği Rüyalarından Biri.....	63
3.4- Kaydettiği Kendine Ait İbretlik Şiirleri.....	64
3.5- Alıntı Yaptığı Bazı İbretlik Beyitler.....	65
3.5- İstiklal Savaşı Gazilerinden Kardeşi Hacı Osman Baş'ın Vefatını Şöyle Kaydetmiştir.	67
3.6- Bir Tarla Alışverişi	67
Sonuç.....	68
Kaynakça	69
EKLER.....	71

ÖNSÖZ

Kur'an-ı Kerim'in içerdığı emir, yasak ve tavsiyeler ile amaçladığı ana hedeflerden biri, yaratılışının bilinci ile davranan insanları yetiştirmektir. Bu bilinç ile yetişen fertler bu fertlerin oluşturduğu toplumlar Kur'an tabiri ile örnek toplumlardır. Kur'an, böyle bir toplumun oluşması için temel prensip olarak emr-i bi'l-maruf (iyi, güzel ve yararlı olan her şeyi emretmek) ve nehy-i ani'l-münker de (kötü, çirkin ve zararlı her şeyden sakındırmak) hükmüne vurgu yapmaktadır. Bu prensip, toplumda oto kontrol sistemini oluşturan, toplum yapısının iyiye gitmesini, fitne ve zarardan korunmasını sağlayan temel taşıdır. Dini telkinin özü olan bu prensibi bütün peygamberlerin sorumluluk alanları kabul ederek kendi toplumlarına ileterek duyurdukları kutsal metinlerde nakledilmektedir. Ayetlerde Hz. Peygamber (s.a.s) tanıtılırken "(O Peygamber) onlara ma'rufu (iyiliği) emreder ve onları kötülükten alıkoyar." (Araf 157) hükmü ile bu prensibe vurgu yapılmaktadır.

Kur'an, "İçinizden hayra çağıran, iyiliği emredip kötülükten meneden bir topluluk bulunsun. İşte kurtuluşa erenler onlardır." (Ali İmran 104) ayeti ile peygamberî bir görev olan bu prensibi toplum içinde belli gruplara yüklediği bir sorumluluk olarak beyan etmektedir. Bu görevi üstlenenleri de, "Onlar, Allah'a ve ahiret gününe inanırlar. İyiliği emrederler ve kötülükten vazgeçirmeye çalışırlar. Hayır işlerinde de birbirleri ile yarış yaparlar. İşte onlar salihlerdendir." (Ali İmran 114) ayeti ile övmektedir. Her men her Müslümanın bireysel sorumluluk alanında olan bu görev, İslam toplumunda öncelikli olarak dini insanlara tebliğ eden ve tebliğ edecek insanları yetiştiren alimler ile topluma din hizmeti veren görevlilere yüklemektedir. Özellikle de topluma önderlik eden imam-hatiplerin sorumluluk sahasına girmektedir.

İslam'ın ilk yıllarından itibaren Hz. Peygamber (s.a.s) ile başlayan ve peygamberi bir görev sayılan imam-hatiplik genel anlamda topluma sunulan bir hizmet olarak sistemde yer almaktadır. Toplumsal sorumluluklarının gereği olarak imam-hatipler en problemli dönemlerde toplumsal birliği ayakta tutarak oluşan ayrılıkların ve düşmanlıkların ortadan kalkmasına, dini ve sosyal hayatın canlı tutulmasına katkı sağlamışlardır. Toplumsal itibarları yalnız bilgilerine bağlı olmayan imam-hatipler ve din görevlileri dinin gerektirdiği ahlaki meziyetleri, hâl ve hareketleri ile öncülük yaptıkları cemaatlerine örnek olmuşlardır.

Hemen her birimizin hayatında, peşinde namaz kılanların değil, toplumdaki herkesin hocası olan, görev alanını cami ve kürsüden ibaret görmeyen, problemler ortaya çıktığında, doğum, evlilik, hastalık ve cenaze gibi önemli zamanlarda insanların yanında bulunan bir din görevlisinin izi bulunmaktadır. Vefat ettiği 1987 yılına kadar gerek görev yaptığı gerekse iznini geçirmek üzere bulunduğu mahallerde insanların duygularına dokunan dedem Hacı Rasim Baş hayatının her döneminde ana hedefini Allah rızası gözeterek geçirmeye gayret eden, yaptığı din hizmeti ile insanların hayatlarında izler bırakan bir din görevlisi olarak hatırlanmaktadır. Bıraktığı bu izlerle vefatının üzerinden 35 sene gibi bir süre geçmesine rağmen dokunuşlarının bulunduğu kişiler tarafından hatırlanmakta, ismi yad edildiğinde hakkında hep olumlu hatıralar nakledilmektedir.

Bu kısa çalışmamızda Tirebolu ilçesinde iz bırakmış din görevlilerinden olan dedem Hacı Rasim Baş'ın ulaşılabilen bilgilerden elde edilenlerle hayat hikâyesi ile birlikte kayıt altına aldığı notlarından, şiirlerinden ve hutbelerinden bazılarını nakletmeye çalışacağız. Gayret bizden, tevfik Allah'tandır. Bu vesile ile eserin basılmasında gerekli desteklerini esirgemeyen kardeşlerim Mahmut, Rasim ve Salih Baş'a teşekkürü bir borç biliyorum.

GİRİŞ

Dinler üzerine yapılan incelemelerde tüm dinlerin bazı unsurlarının ortak olduğu tespit edilmiştir. Din mensubunun inanmış olduğu varlığa kulluğunu göstermesi ve onu yücelterek tazim etmesi için ibadet edebileceği mekânların varlığı da ortak olan bu unsurlardan birisidir. Mabet olarak isimlendirilen bu mekânlara, Tanrı ile ruhî bağların kurulması ve tanrının tezahür ettiği yerler olarak kutsal kabul edilmeleri sebebiyle “Tanrı’nın evi” nitelemesi uygun görülmektedir.

Arapça ibadet, kulluk etmek anlamına gelen “abede” fiilinden türetilen mabet kelimesi, “ibadet edilen yer, ibadethane, ibadete mahsus bina” anlamında,¹ bir dine bağlı olan kimselerin belli zaman içerisinde toplu veya yalnız olarak ibadet etmeleri için yapılmış özel mekânı ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Bu anlamıyla mabetler, dinlerin inananlarını bir araya getiren özel mekânlar olarak işlev görmektedir. Hemen her dinî inanç sisteminde, inanılan varlığa karşı toplu veya ferdî olarak dinî görevlerin, ibadetlerin icra edildiği, kişinin kendisini tanrısına yakın hissettiği mekânlar olarak yer almaktadır. Bu yerler, ilahi alemle dünyevi alemin keşiştiği, başka bir anlamda Tanrı ile insanın bir nevi buluştuğu ve kişinin kendisini ilahi huzurda hissettiği alanlar olarak toplumların hayatında önemli bir yer tutmaktadırlar.²

İslami Literatürde mabet teriminin karşılığı olarak “mescit” ve “cami” isimleri kullanılmaktadır. Mescit, s.c.d fiilinden türetilmiş olup “secde edilen yer” manasına gelen Arapça bir kelimedir.³ Kur’an’da, tekil ve çoğul olarak birçok ayette geçmekte⁴ burala-

1 Bkz. Mükerrrem İbn-i Manzur, Lisan’ül-Arap 8 Cilt, Beyrut: Dar’üs-Sadîr, Trsz. 3:272

2 Hac Suresi 40

3 Bkz. İbn-i Manzur, Lisan’ül-Arap, 3:204, Dar’üs-Sadîr

4 Bkz. Bakara 114; Tevbe 18, 107-108 ; Cin 18

rın Allah'a has kılınan özel mekânlar olduğu belirtilerek, içinde O'ndan başkasının isminin anılmaması emredilmektedir.⁵ Cami kelimesi ise "toplayan, bir araya getiren" anlamlarında, Arapça "cemea" kökünden türetilmiştir.⁶ Başlangıçta sadece cuma namazı kılınan büyük mescitler için kullanılmış olan, "el-mescid'ül-cami" (cemaati toplayan mescit) tamlamasından kısaltılarak alınmıştır. İlerleyen dönemde de cuma namazı kılınan büyük mescitler bu isimle anılmış, küçük çaplı olan mekânlar da mescit olarak isimlendirilmiştir.⁷

İslam coğrafyasında şehirler inşa edilirken binalar ve fiziki yapı, her yönüyle o toplumun inançlarını, adetlerini ve toplumsal örgütleniş biçimini yansıtmaktadır. İlk yapılan binalardan biri olarak cami, İslam şehirleşmesinin en önemli göstergelerinden biridir. Şehirleşme esasında Müslümanların ideal ve faziletli hayattan anladıklarını çevrelerinde gerçekleştirmek için yaşadıkları ortamı düzenleme çabalarının ürünü olarak ortaya çıkarken camiler de sadece ibadet yeri değil, aynı zamanda, kültürel, sosyal, siyasal ve belirli oranda ekonomik faaliyetleri kapsayan tüm hayatın merkezi ve beyni olarak işlev görmektedir.⁸

Tarihi arka planı milattan öncesine dayanan Tirebolu ilçesi-ne, Müslüman Türk nüfusun yerleşmesi ile hem köylerde hem şehir merkezinde çok sayıda caminin inşa edildiği dikkat çekmektedir. Cumhuriyet öncesi dönemde molla veya fakih olarak isimlendirilen imamların atamalarının ekseriyetle padişah beratı ile yapıldığı ve gelirlerini de camilere ait vakıf mülklerinden aldıkları bilinmektedir.⁹ Cumhuriyet'in ilanı ve 3 Mart 1924'te Diyanet

5 Bkz. Cin 18

6 Bkz. İbn-i Manzur, Lisan'ül Arap, 8/53

7 Bkz. Ahmet Önkâl-Hakkı Bozkurt, "Cami" Diyanet İslam Ansiklopedisi 7.Cilt, İstanbul: TDV Yayınları, 1993, 7: 46

8 Bkz. Bkz. Mustafa Demirci, İslam'da Şehir ve Şehrin Sosyal Dinamikleri, "İstem", Yıl:1, Sayı:2, 2003, 134.

9 Bkz. Ayhan Yüksel, Tirebolu İdari, Ekonomik ve Sosyal Tarihi Üzerine Araştırmalar, (İstanbul:Arı Sanat Yayınları, 2020), 239

İşleri Başkanlığının kurulmasıyla din görevlilerinin tayinlerinde bazı değişiklikler yapılmıştır. Köylerde Teşkilat-ı Cedide ve Köy Kanunu maddeleri gereğince din görevlilerinin halk tarafından seçildiği, hatiplerin de Tevcîhât-ı Cihât Komisyonu tarafından tespit edildiği kayıt altına alınmıştır. İmam adayının sabıka kaydı ve askerlikle ilişkisinin kaymakamlıkça araştırılması, adayın dini bilgisi, görgüsü ve okuryazar olup olmadığının müftülükçe oluşturulan bir heyet tarafından belirlenmesi ve yeterli görüldüğünde tayinine dair bir buyrultu verilmesi uygulamaya geçirilmiştir.¹⁰

Tirebolu ilçesinde Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinde ne zaman yapıldıkları hakkında bilgi olmamasına rağmen ilk görevli tayinlerine dair kayıtları bulunan cami ve mescitler arasında Muslihittin Efendi Camii (1884), Küçük Ömerzade Hafız Ömer Camii/Cintaşı Camisi (1860), Esmâ Hatun Camii (1844), Çarşı Camii (1866), Mehmet Emin Ağa Camii (1941) isimli camiler bulunmaktadır. İlk görevli tayinine dair kaydı bulunmayan camiler ise Yeniköy Seliyaz'da Hafız Şevki, Muslihittin ve Çarşı camileridir.

Birinci dünya savaşından önce ilçe merkezinde sekiz cami bulunmaktaydı. Bu camiler Kurucakale, Konak Çiti, İmam Düzü, Çarşı, Hamam, Yeniköy, Cintaşı mahalle ve mevkilerinde yer alıyordu.¹¹

Süleyman Beyoğlu tarafından 'Geçmişten Günümüze Giresun'da Dinî ve Kültürel Hayat Sempozyumu'nda sunulan "Tirebolu'da Din Görevlileri Tayini ve İmam Mustafa Cevizoğlu" başlıklı tebliğde: 30 Ağustos 1922 tarihinde evkaf memurluğundan Tirebolu kaymakamlığına gönderilen bir yazıya istinaden,

10 Süleyman Beyoğlu, Tirebolu'da Din Görevlileri Tayini ve İmam Mustafa Cevizoğlu, "Geçmişten Günümüze Giresun'da Dinî ve Kültürel Hayat Sempozyumu Bildiriler Kitabı" 113-119 (25-27 Ekim), Giresun İl Özel İdaresi Kültür Serisi-2, 2013), 114

11 Bkz. Yüksel, Tirebolu İdari, Ekonomik ve Sosyal Tarihi Üzerine Araştırmalar, 239-240

kaza merkezinde bulunan yedi camiden ikisinin yanmış olduğu, beşinin ise kullanılır vaziyette ve namaz kılınabilir durumda olduğu bilgisi aktarılmıştır. Yine, ilçe merkezinde bulunan bu camilere ait küçük gelirli vakıflar bulunduğu ancak savaş dolayısıyla yandıkları ve izlerinin kalmadığı, bu sebeple de haklarında bilgi elde edilemediği dile getirilmiştir.¹² Tebliğde verilen bu bilgilere ilaveten Derebaşı'nda bulunan bahçenin toplanmasında kendimin de bulunduğu Yeniköy Camiine ait İnköyü, Yağlıdere ve Derebaşı mevkilerinde vakıf bahçelerinin bulunduğu, bunların din görevlilerince toplanarak, Vakıflar Genel Müdürlüğü payı verildikten sonra pay edildiği aile büyüklerimizce tarafımıza aktarılmıştır. Bu bahçelerden İnköyü, Yağlıdere bahçeleri 1960'lı yıllara, Derebaşı mevkiindeki ise 1970'li yıllara kadar cami görevlileri tarafından toplanmıştır. Birinci Dünya Savaşı esnasında Rus donanmaları tarafından yapılan saldırılarda ilçe merkezinde bulunan camilerden Çarşı ve Kale-i Sultaniye Camileri hasar görmüştür.¹³

Beyoğlu'nun anılan tebliğinde Tirebolu ve köylerinde görev yapan bazı din görevlilerinin isimleri şöyle yer almaktadır: Kuluncak köyünde Karamustafaoğlu Ali, onun vefatı sonrasında Haşimoğlu Mahmut; Tekke köyünde Hüseyin, İsrail (Kovanpınar) köyü imamı Temel Efendi, onun vefatı sonrası Köseoğlu Molla İsmail, onun vefatı sonrasında da eski imam Temel Efendi'nin oğlu Kargaoğlu Ahmet Efendi; Ağaçbaşı Yayla cami imamı Hacı Hasan Efendi, onun vefatı sonrasında imamın oğlu Gedik Şevket Efendi askerde olduğundan imamete Boynuyoğun köyünden Mıngıroğlu Molla Hasan tayin edilmiştir. Kulpar (Giyimli), Güce, Kuluncak, Sarıyar, Alağdıdere (Gürağaç) köylerinin muhtarları tarafından okuryazar ve imamlığa daha elverişli olduğundan Mıngıroğlu Molla Hasan yerine Gedik Şevket Efendi seçilmiştir.

12 Süleyman Beyoğlu, Tirebolu'da Din Görevlileri Tayini ve İmam Mustafa Cevizoğlu, 114

13 Bkz. Yüksel, Tirebolu İdari, Ekonomik ve Sosyal Tarihi Üzerine Araştırmalar, 239

Ahalı köyüne Elevlioğulları'ndan Ömer oğlu Ömer, Bada (Özlü) köyüne gönüllü olarak Reşadiye Mahallesinden Abbasoğlu Hafız Osman Efendi b. Hacı Mehmet Efendi görevlendirilmiştir. Belgelerde imamlık seçimine katılanların isimleri, Ustaoglu Durmuş, Ustaoglu Recep, Yetimoğlu İbrahim, Mahmutoglu Halil, İbrahim Numan, Durakoğlu Mehmet, Durakoğlu Osman, Abbasoğlu Emin Hüseyin, Küçükoğlu Hacı Aziz, Molla Ali oğlu Aziz Çavuş, Hıdıroğlu Mustafa, Molla Ali oğlu Salih, Bıdıloğlu Temel, Rüstem oğlu Mehmet ve Küçük Rasim olarak verilmiştir. Yine Gebelli/Göbelli köyüne Parçakoğlu Mehmet Efendi, Palaklı köyüne Hamzaoglu Ali Efendi, Kaşdibi Köyüne Kethüdazâde Süleyman oğlu Faik Efendi, Temircili köyüne Zaim Ağa-zâde Arif Efendi, Ömerli köyüne Velioglu Mustafa Efendi b. Mehmet, Kızılelma köyüne Reisoğulları'ndan Musaoğlu Veli Efendi imam-hatip olarak tayin edilmişlerdir. Bu görevlendirmeler ve seçimler genelde 1926-1928 yıllarındaki kayıtlarda isimlerine rastlanılan atamalardır.¹⁴

Cumhuriyetin ilk yıllarında isimleri zikredilecek daha başka görevliler bulunmakla birlikte, şehir merkezinde imam-hatip olarak görev yapmış, birçok talebe yetiştirmiş din görevlileri arasında Osman Kuruca (Abbasoğlu), Mustafa Cevizoğlu, Rasim Baş, Hamdi Karahan ve Osman Alaeddinoğlu gibi iz bırakan isimler yer almaktadır.¹⁵

14 Bkz. Beyoğlu, Tirebolu'da Din Görevlileri Tayini ve İmam Mustafa Cevizoğlu, 113-115

15 Bkz. Yüksel, Tirebolu İdari, Ekonomik ve Sosyal tarihi Üzerine Araştırmalar, 240

İMAM-HATİP HACI RASİM BAŞ

1- Hacı Rasim Baş Hakkında Tarihi Bilgiler ve Hizmetleri

1.1- Hacı Rasim Baş'ın Bilinen Aile Tarihi

Aile lakapları Çanakogulları/Başogulları olarak bilinen Hacı Rasim Baş resmi kayıtlara göre 1903 tarihinde Tirebolu ilçesi Arageriş köyünde dünyaya gelmiştir. Aile, tahminen 1600'lü yıllarda Erzurum'un Tortum veya Horasan dolaylarından gelerek Söğüteli (Osmanlıca belgelerde Söğüt Eni¹⁶) köyüne yerleşmiştir. Aile, köy nüfusunun yoğunluğu Rum kökenli olduğundan köyün en alt mahallelerini kendilerine yurt edinmiş, Rumlar Alistre yaylasına giderken onlar Gölcüvez yaylasını yaylak olarak kullanmışlardır.¹⁷ Yusuf Halaçoğlu ve Faruk Sümer'in Anadolu'ya yerleşen Türk boyları ile ilgili yaptıkları çalışmalarda bu bölgelere yerleşen Türkmenlerin Oğuzların Çepni boyuna mensup oldukları kaydedilmiştir.¹⁸ Köy halkı arasında yaşlılar tarafından günümüzde

16 Bkz. Faruk Sümer, Çepniler Anadolu'daki Türk Yerleşmesinde Önemli Rol Oynayan Bir Oğuz Boyu, (İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, 1992), 114

17 Bkz. Temel Gündoğdu, Doğu Karadenizde Bir Zirve Kazıkbeli Yaylası, (B.Y. yok, Neyir Matbaacılık, 2014), 32-35

18 Bkz. Sümer, Çepniler, 44 ; Yusuf Halaçoğlu, Anadolu'da Aşiretler, Cemaatler, Oymaklar(1453-1650), 5 Cilt, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2009), 2:527, 537

bile olmayacak bir iş yapan kimseye karşı “Sanki Horasan’da bir kotluk tarlan var.” ifadesinin kullanımı, Horasan ile var olan bağa delalet etmektedir.¹⁹

Söğüteli köyüne ait web sitesinde aileye dair bilgilendirmede ise şu farklı ifadeler yer almaktadır: “Köye ilk gelen Türk aileleri Molla Velioğulları (‘Aydın’lar), Bükrüoğulları (‘Gündoğdu’lar), Vaazoğulları (‘Vezir’ler), Başoğulları (‘Baş’), Mizamalıoğulları (‘Keskin’ler) olarak bilinmektedir. Bu Türk aileleri 1. Dünya Savaşından önce Rumlarla birlikte yaşamışlardır. Rumların seferberlikten sonra göç etmeleri ile köy tamamen Türklerin egemenliğine girmiştir. Köye ilk göç edenlerin aslı Orta Asya’dan gelen Kayı boyuna dayanmaktadır. Kayı boyunun bir kısmı Konya’ya yerleşmiştir. Molla Hünkaroğullarından dağılan ilk dört aile Molla Velioğulları, Başoğulları, Veziroğulları, Bükrüoğulları, önceki adı Rezmene, ilk Türkçe adı Södin, günümüzde de Söğüteli olarak anılan köye yerleşmişlerdir.”²⁰

1800’lü yılların sonuna doğru kalabalık bir aileye mensup olan aile büyüğü Çanakoğlu Ahmet Baş, kendisine verilen bir tavsiye ile sahil kesimine gelerek Tirebolu ilçesinin Arageriş köyünden geniş bir araziyi satın alarak buraya yerleşir. Aile, kışları Tirebolu’da, ekin mevsimi ve yazları da Söğüteli köyünde geçirmeye başlar. Ahmet Baş’ın Süleyman, Hasan, Hüseyin, Ali, Ömer ve Yusuf isimlerinde altı oğlu vardır. Oğullardan Süleyman ailevi sebeplerden memleketi terk eder ve bir daha geri dönmez. Dedemin hem kayınpederi, hem amcası olan Ömer Baş ise 1. Dünya Savaşı sırasındaki seferberlikte silah altına alınır. O dönemin yaygın hastalıklarından biri olan kolera hastalığına daha vatani görevini yerine getirmeden Espiye’deki ordugahta yakalanır. Burada kurulan sahra hastanesinde bir süre tedavi gördükten sonra hastalığın kontrol altına alınamaması üzerine, kendisi gibi hasta olanlarla birlikte bir yelkenli ile Giresun’a gönderilir. İlerleyen

19 Bkz. Gündoğdu, Kazıkbeli Yaylası, 76

20 Bkz. Sogutelikoyu.tr.gg

hastalığı sebebiyle Giresun'a varamadan vefat eder. Kendisi gibi yelkenli ile gönderilen diğer vefat edenlerle birlikte Keşap ilçesi-
nin Yolağzı köyünde toprağa verilir.

Ahmet Baş'a kadar Aile Şeceresi;

AHMET BAŞ

Süleyman	Hasan	Ali	Hüseyin	Ömer	Yusuf
----------	-------	-----	---------	------	-------

Osman	Hacı Rasim	Ayşe	Ümmühan	Fadime
-------	------------	------	---------	--------

Ahmet	Emine Ö.	Ömer	Fadime Ö.	Abdullah	Mehmet Ö. 1977	Mahmut/ Gülizar/ Ayşe KüçükYaşta Ölmüşler
-------	-------------	------	--------------	----------	-------------------	---

1.2- Savaş Yılları

Dedem Hacı Rasim Baş'ın babası Ali Baş'ın dedem dışında bir erkek, üç kız evladı vardır. Dedemin abisi Osman Baş İstiklal Harbi Batı Cephesi komutanlığı emrinde süvari birliğinde harbin bütün cephelelerinde savaşmış ve kurtuluş sonrasında İzmir'e giren atlılardan biri olmuştur. Çocukluğumuz onun savaş hatıralarını dinleyerek geçmişti. Özellikle Sakarya Meydan Muharebesi'nin en önemli cephelelerinden biri olan Haymana Cephesi, Büyük Taarruz, Dumlupınar zaferlerini anlatırken sanki o anları yeniden yaşıyormuşçasına o gün söylediği marşlar ve kendilerine verilen komutlar eşliğinde naklederdi. Bizim için onun savaş hatıraları birer masal gibiydi. Sakarya, onun literatüründe Haymana Cephesi idi.

Mevzilerin gün gün el değıştirmesinden bahseder, kanlı mücadelelerin yaşanmasından canlı örnekler verirdi. Yaşadıklarını bazen taarruza kalktıkları marşlarla, bazen de duygusal ve gözleri dolu dolu anlatırdı.

Sakarya Savaşı her iki tarafa verdiği zayıatlar sebebiyle, bazı yazarlar tarafından “Büyük Kan Seli” diye tanımlanır. Savaşın cereyan ettiği bölgeler, bir milletin var olma mücadelesinde ortaya koyduğu sözle ifade edilemeyen bir destanı okumaktadır. Savaş esnasında büyük başarılar gösteren, komutan da dâhil olmak üzere neferlerinin tamamını şehit veren önemli alaylardan biri de Giresunlulardan müteşekkıl 42. Alay’dır. Bu alayın komutanı Tirebolulu Binbaşı Hüseyin Avni Bey’dir. Başkomutanlıktan kendisine iletilen emri başta komutanlar olmak üzere bütün alay neferlerine okuyarak: “Beyler! Bu savaş öyle bir savaş olacak. Çünkü bu savaş fetih, yağma savaşı değil, vatan savaşı. Hiçbir hatayı affetmeye hakkımızın olmadığı bir savaş. Komutanlarımız izin vermedikçe öleceğiz, geri çekilmeyeceğiz. Askere örnek olacağız. Çocuklarımıza para pul, mal mülk değil, milleti için şehit ya da gazi olmuş namuslu bir askerin çocukları olmanın şerefını bırakacağız.” demiştir. Bu konuşmasının ardından cereyan eden muharebelerde almış olduğu yaralar neticesinde geriye para, pul, mülk değil, milleti için şehit olarak unutulmaz bir isim bırakmıştır.²¹

Kurtuluş Savaşı’nın bütün safhalarını canlı canlı yaşamış olan Rahmetli Osman amcam İzmir’e girişlerini şöyle anlatırdı: “Afyonkarahisar ve Dumlupınar bozgunundan kaçan düşman askerlerini takip etmek ve önden kaçabileceklerin yolları kesmek için İzmir’e hareket etmek üzere bulunduğum süvari birliğine görev verildi. Bindiğimiz attan hemen hemen hiç inmeksizin yola devam ettik. Vücudumuz neredeyse eyere yapıştı.” Manisa civarlarında geçecekleri yol üzerinde kendilerine erzak tedariki yapıldığını, ancak yolda zaman kaybetmemeleri için köylülere gelecek askerlerin bekletilmemeleri emri verildiğini anılan mahale

21 <http://www.iktav.com/wp-content/uploads/2020/12/huseyin-avni-baski.pdf>

vardıklarında köylülerin sağlı sollu durarak askerlere hazırladıkları çıkınları verdiklerini, İzmir’i gören bir tepeye gelinceye kadar yollarına devam ettiklerini ve bu tepede mola vererek yemeklerini yiyip boğazı tuttuklarını defalarca anlatmıştır. Tepeden İzmir’in görüntüsünü “Gavur bir kaçış telaşındaydı. Bazıları kayığa binmiş bazıları da üzerine bindiği bir salla gemilere ulaşmaya çalışıyordu. Kaçarken de şehri yakmışlardı.” şeklinde naklederdi.

Yaşımızın küçük olması onun hatıralarını kayıt altına almamıza fırsat tanımamıştır. Ne yazık ki birçok İstiklal Savaşı gazisinin de yaşadığı mücadele süreçleri benzer şekilde kayıt altına alınamadan gaziler hayata gözlerini yummuştur.

1.3- Vezirzade Hasan Hilmi

Efendi ve Adabük Medresesi

İki erkek kardeşten küçüğü olan dedem Hacı Rasim Baş kendisine ilim hayatını seçerek bu yönde arayışa girmiştir. Dini eğitimine Merzifon ve Çorum medreselerinde ilim tahsil ederek bugün Espiye ilçesi hudutlarında olan Adabük/Hacıköy’de eğitim faaliyetlerini sürdüren Vezirzade Hasan Hilmi Efendi’den ders alarak başlamıştır. Vezirzade Hasan Hilmi Efendi Merzifon ve Çorum dolaylarındaki medreselerde eğitim görerek icazet almıştır. Aynı zamanda tasavvufi yönü de bulunan ve yörede veli olarak bilinen zatlardandır. Hakkında birçok efsanevi bilgiler nakledilmektedir. Tarikatının usullerini anlattığı Şeyh Hasan Vezirzade’nin Süluku başlıklı kendi el yazması notlarının giriş kısmında şunları nakletmektedir; “Eğitimi tamamladıktan sonra intisab edecek bir tarikat şeyhi aramak için farklı yerlere gittiğini, İstanbul’da bir şeyhden Kelime-i Tevhid zikri için izin aldığı günlerde kendisine intisab edecek bir şeyh arayışına girdiğini, tanıştığı şeyhlerin kendisini tatmin etmediğini bu arayışla Şam-ı Şerife geldiğini, burada kendini bilmez bir şekilde rahatsızlandığını, üç ay civarında yatakta kaldığını, hasta yattığı gecelerden

birinde Hz. Peygamber'in (s.a.s) bütün vücudunu sıvazladığını ve kendisine zikir usulünü talim ettirdiğini, daha sonra Kudüs'e giderek buralarda mübarek mekânlarda ibadet ettiğini, Hz. Peygamberin kendisine talim ettirdiği usulü terk etmeksizin devam ettiğini kaydetmektedir.²²

Vezirzade Hasan Efendi'nin eğitim faaliyetlerinde bulunduğu Adabük Medresesi ile ilgili Giresun ili eğitim tarihi ile ilgili yapılan doktora çalışmasında şu bilgiler verilmektedir. *"Espiye ilçesine bağlı olan Adabük köyü 1930 yılına kadar Hacıköy ile birlikte iken bu tarihte ayrı köyler hâline gelmiştir. Medrese şimdiki Hacıköy toprakları içinde yer alan caminin bitişiğindedir. 1914'de Rus işgali sırasında işgal görmemesine rağmen bir müddet eğitime ara verilmiş olan medresenin kalıntıları, 1940'lı yıllarda yıkılarak yerine şimdiki şadırvan yapılmıştır. Yapım tarihi 1865 (H.1281) yılı olan medrese ile ilgili belge kaydı Adabük köyünden Cennetoğlu Mustafa b. Mehmet'in ölümünden sonra vasiyet ettiği malının 1/3'ü olan 800 kurusun köy muhtarı kendi oğlu Feyzi'ye, köyde bulunan 9 odalı medresesin oda başına 2'ser kuruş, kalanının ise müderris efendiye verilmek üzere malların nemasından vakfetmesi kaydı yukarıdaki tarihi işaret etmektedir. Giresun'daki diğer medreselerde görülmeyen, ancak bu medresedeki öğrencilere belli bir miktar para verilmesi, Osmanlı medreselerindeki geleneğin bu medresede de sürdürülüyor olması önemli bir müşterek uygulamadır. Senelik 770 kuruş maaşla 1880 (H.1297) senesinde Ömer b. İsmail Efendi'nin yeniden müderrisliğe görevlendirilmesi önceden de aynı müderrisin burada görev yaptığını bize işaret etmektedir.*

1888 (H.1305) yılında Adabük Medresesinde 21 öğrencinin okuduğunu görmekteyiz. 1904 (H.1321) yılında Adabük köyünden Mollaoğlu Hasan b. Mustafa, Seyidoğlu Temel Ağa b. Hasan, Hızıroğlu Mehmet Ali Efendi b. Hüseyin ve bazı köy ileri gelenlerince kendi aralarında topladıkları 5.140 kuruşu yıllık % 11,5 kuruş hesabıyla istirbah olunarak elde edilecek 771 kuruşu müderrise verilmek üzere mütevelliyeye verdikten sonra,

açıklanmayan bir sebeple vakfı iptal için mahkemeye düşmüşler ancak kadı, şartlarda vakıf senedine aykırı bir durum olmadığı için vakfın iptal davasını reddetmiştir.

1903 (H.1320) yılında Evkâf-ı Hümâyûn'a mahsus bir yazıyla medreseye müderris görevlendirilmiş ve daha sonra 1906 (H.1323) senesi Tirebolu Adabük köyü medresesine yıllık 771 kuruş maaşla önceki müderrisin oğlu İsmail Efendi b. Ömer atanmıştır. Ancak Tirebolu kazası Adabük köyündeki medresede senelik 771 kuruş maaşla çalışan Müderris Mollaismailoğlu İsmail b. Ömer'in vazifeyi yerine getirmekten aciz olduğunu mahkeme huzurunda da beyan edip kendi rızasıyla müderrislikten ayrılmıştır. Bunun üzerine büyük oğlu Mehmet Zeyd Efendi'nin 1908 (H.1325) tarihinde atanması talep edilmiş ve 1910 (H.1327) senesinde de ataması yapıldığından İsmail Efendi'nin müderrisliği uzun sürmemiştir.

Kesin tarihi belli olmamakla birlikte köy mukimlerinden olan ve Tirebolu Çegel köyü medresesinde de müderrislik yapan Veziroğlu Hasan Hilmi Efendi, medreselerin kapandığı tarihe kadar bu medresede müderrislik yapmış ve 1929 senesinde aynı köyde vefat etmiştir. Espiye civarında kanaat önderleri olarak bilinen Karavelioğlu Mehmet Efendi, Çanakoglu Hacı Rasim Efendi ve Aladereli Muharrem Efendi, Hasan Hilmi Efendi'nin yetiştirdiği âlimlerden olup, adı geçen medrese civar muhitlere örnek olmuştur. Hasan Hilmi Efendi'den önceki müderrisler olan Ömer ve İsmail Efendi'lerin kabirleri aynı köydeki medresenin etrafındaki mezarlıktadır.”²³ Bu araştırmada anılan medresede yetişen kanaat önderlerinden biri olarak da dedemin ismi zikredilmektedir.

Dedemin bağ bahçe işlerinde çalışmamasının ve medreseye gitmesinin kendisine haksızlık olduğunu ileri sürerek dedemin de bahçe işlerinde çalışması gerektiği konusunda ısrarcı olan ağabeyi Osman'ın çıkışmaları üzerine, babası Ali tarafından dedemin

23 Ali Yılmaz, “XIX. Yüzyıldan Cumhuriyete Giresun'da Eğitim ve Öğretim”, (Basılmamış Doktora Tezi OMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013), 120-122

medreseye gitmesi engellenir. Ağabeyi Osman ile bahçe işlerine yönelir. Onun medreseye gelmediğini fark eden hocası Vezirzade Hasan Hilmi Efendi, Ali dedemize neden derslere gelmediğini sorunca o da kardeşinin şikayetleri üzerine bağ bahçe işlerinde çalışması için medreseden alındığını söyler. Bunu duyan Vezirzade dedemin iyi bir öğrenci olması hasebiyle, gerekirse onun yapacağı işe karşılık bir işçi tutulmasını, işçinin parasını da kendisinin vereceğini söyleyerek dedemin medreseye devam etmesini ister. Böylece istemeksizin bıraktığı eğitime yeniden başlar. Burada öğrenmeyi çok istediği Arapça eğitiminin, bu eğitimin önemli aşamalarından biri olan Molla Cami kitabını okumaya başladıklarında patlak veren savaş neticesinde inkıta uğradığını hep hayıflanarak anlatmıştır.

1.4- Oflu Mustafa Cevdet Efendi

Adabük Medresesinde eğitime devam ettiği yıllarda ders aldığı hocalarından birisi de Mustafa Cevdet Efendi'dir. Cintaşı Camii emekli müezzin-kayyımı olan amcam Ömer Baş dedemin hocası olan Mustafa Cevdet ile zaman zaman mektuplaşarak haberleştiğini, dedemin hocasına gönderdiği son mektubun cenazesi esnasında kardeşi Selim Efendi'ye teslim edildiğini ve duygulu bir şekilde cemaate okunduğunu nakletmektedir. 1963 yılında hac vazifesini yerine getirdikten sonra, vefat eden hocasının memleketine gitmeyi kendisine bir borç telakki etmiştir. Marazoğlu Arif ile birlikte gittiği bu yerde hocasının çocukları ile görüşmüş ve hocasının mezarını ziyaret ederek ona olan saygı ve vefasını göstermiştir.²⁴

Benzer bir vefayı hemen her bayram sağlıklı olduğu dönemlerde hocası Vezirzade'nin kabrini ziyaret ederek de göstermiştir. Hocasının oğlu ve medrese arkadaşı olan Mehmet Hasan Veziroğlu ile irtibatını ölünceye kadar devam ettirmiş, bu esnada hocasının Adabük Hacıköy'deki evinde buluşmuşlardır.

24 Kaynak Kişi, Ömer Baş, Tirebolu, 29.07.2022

Mehmet Hasan'ın damadı olan ve dedemi de yakinen tanıyan Mehmet Bayrak, dedemin bayramın ikinci günü kayınpederinin evine geldiğini, birlikte hocalarının mezarını ziyaret ettikten sonra İbrahimşeyh köyüne giderek Vezirzade Hasan Hilmi efendinin halifesi olarak görev yapmış olan Karavelioğlu Hacı Mehmet Efendi'nin kabrini birlikte ziyaret ederek günü beraber geçirdiklerini, aralarında olan bu samimi ilişkilerini ölüme kadar sürdürdüklerini nakletmektedir.²⁵

Eğitime Ara

Dedemin Adabük Medresesinde eğitim aldığı yıllar ülkemizin hemen her tarafının yangın yerine döndüğü yıllardır. Birinci Dünya Harbinin başlaması ve 1915 yılları sonrasında Sarıkamış felaketi sonrasında Doğu Anadolu'da ilerleyen Rus kuvvetlerinin Harşıt Vadisi'ne kadar gelmesi üzerine eğitim faaliyetlerine ara verilir. Eğitim yapılmayan bu dönemde dedem arkadaşları ile birlikte Kürtün yaylalarında oluşturulan cephelerde siper kazmak üzere görevlendirilir. Söğüteli köyünün sırtlarında hâlâ kalıntıları bulunan mevzilerde siper kazarak orduya yardım ederler. Bu sürede çektiği sıkıntılardan ve yokluklardan bahsederken, eve döndüğünde içliğin (gömleğin) dikiş yerlerinin bitler ile dolu olduğunu, kanını emen bitler ve yetersiz beslenme sonunda çok zayıfladığını anlatmıştır. Savaş sebebiyle ara verilen eğitim sürecinin savaşın bitmesinden ve cumhuriyetin ilanından sonra tekrar başlayıp başlamadığı hususlarında net bir bilgi bulunmamaktadır.

Savaş yılları olduğu, dedemin ağabeyinin orduda vatan müdafaası için savaştığı, yokluk ve sefaletin toplum üzerinde hâkim olduğu, ancak ümitlerinde kesilmediği dönemlerdir. Bu dönemlerde yazdığı bir şiirinde duygularını şöyle dile getirmektedir.

25 Kaynak Kişi Mehmet Bayrak, Tirebolu, 18.07.2022

1.4.1- Buna Destan Derler

Arabistan Arabistan - Her tarafın gül gülistan
 Senden geçmez bu Türkistan - Dilimizde kaldı destan
 Yurdumuzun gülü idin - Hicaz Mekke yolu idin
 Dağın taşın hep ziyaret - Şehitlerle dolu idin
 Harap oldu o Kabemiz - Kan ağlıyor Medinemiz.
 Kaldı yezitler elinde - Matem tutan Kerbelamız.
 Fitne fesat sizden çıktı - İslam halkı kökden yıktı
 Mervanları Mervanları - Sizi din siz küfranları
 Altın kalemle yazıldı- Kazım Karabekir Paşa
 Cenab-ı Hak muinimiz - Büyük millet ahbarımız
 Kemal Paşa serdarımız - Kahrımızdır askerimiz
 Yunanlılar için için - Harb ediyor İzmir için
 Türk askeri yemin etti - Bursa İzmir almak için
 Yüce dağlar yüce dağlar - Kana bakan kanlı dağlar
 Biz bir bölük arslanlarız - Feth ederiz düşmanları
 İstihkama indirdiler - Kanlı gömlek giydirdiler
 Malum olsun garip ana - Bir oğlunu öldürdüler
 Pek şanlıyız

25 Mart 1340 tarihinde tahrir edilmiştir.²⁶

Hicri hesaplama 1922 Rumi hesaplama 1924. Şiirdeki ifadelere İzmir'in hâlâ işgal altında olduğu net olarak anlaşıldığından 1922 H. tarihinde yazıldığı anlaşılmaktadır.

1.5- İzmir Günleri

Eğitim süreci ile ilgili net bilgilerin bulunmadığı savaş ve cumhuriyetin ilanından sonraki dönemin bütün milletin topye-kün toparlanma ve hayat düzenin oluşturmaya çalıştığı bir zaman dilimi olduğu anlaşılmaktadır. 27 Nisan 1926 yılına gelindiğinde Hacı Rasim Baş'ın askerlik görevi gelip çatar. Söğüteli köyünden Müstahkem Mevki Topçu askeri olmak üzere yayan olarak Erzurum'a ulaşır. Üç yıl süren askerlik hizmetinden 16.03.1929 tarihinde terhis edilir. Askerlik dönüşünü takip eden yıllarda İzmir'e kısa süreli bir yolculuk yapar. Bazı sebeplerden dolayı evi terk ederek gurbete giden ve bir daha geri dönmeyen Gurbet Süleyman olarak bilinen amcasının aranması zaman zaman gündeme gelir. Uzun süredir kendisinden haber alınamayan Gurbet Süleyman'ın İzmir'de eşikle sakalık yaparken görüldüğü haberi-nin aileye ulaşması üzerine amcasının aranması görevi dedeme tevdi edilir. Kara Mustafaoğlu İbrahim ile İzmir'e gider. Bir taraftan arama faaliyetlerini sürdürürken diğer taraftan geçimlerini temin etmek için inşaatlarda omuzlarında tenekelerle harç taşıyarak çalışırlar. Ağır işlerde çalışmaya alışmamış olan dedeme bu çalışma çok zor gelir.

Dedemin arkadaşı Kara Mustafaoğlu İbrahim'in elinden ekmek yapmak dâhil birçok işin gelmesi vesilesiyle bir süre de onun yaptığı ekmekleri satarak geçimlerini sürdürürler. Ancak arkadaşına maddi olarak katkıda bulunamayan dedem amcası Süleyman'ı araştırıp sormalarına rağmen bulma noktasında da ümidi kalmayınca "Ben sana katkıda bulunamıyorum, bana hakkın geçiyor bu böyle olmaz dönelim." diyerek Kara Mustafaoğlu İbrahim'e memlekete dönmek hususunda ısrarcı olur. Kara Mustafaoğlu İbrahim onu kıramaz ve İzmir'den memleketlerine birlikte geri dönerler. O dönemlerde yolculuklar genel de yayan olarak veya deniz yoluyla yapıldığından Tirebolu'dan İzmir'e gidip gelmenin zorluğu izahtan varestedir. Dedem, İzmir'den en

büyük evladı olan babama bir bahriyeli elbisesi gönderir. Babam bu elbise geldiğinde 3-4 yaşlarında olduğunu ifade etmektedir. Bu da İzmir seyahatlerinin askerlik sonrasında 1930'lu yılların başlarında gerçekleştiğini göstermektedir.

1.6- İmamlık ve Sıbyan Mektepleri Dönemi

İzmir dönüşünde kendi köyü olan mihrap ve Kur'an eğitimi hizmetlerine kendi köyünde bugün Düzköy Camii olarak anılan Camiavlası Camii'nde başlamıştır. Bu cami o dönemlerde Arageriş köyü sınırlarında merkezi camilerden biri olarak hizmet vermekte ve civardaki köylerden Cuma namazı kılınmak üzere buraya gelirdi. 6.6.1934 tarihli Tirebolu Müftüsü Ömer Bey tarafından kendisine yazılan bir resmi yazıda buradaki hizmeti dile getirilmektedir. Arageriş Köyü imam-hatibi olarak görev yaptığının vurgulandığı anılan tarih ve 04 numaralı yazıda "Arageriş Camii Şerifi imam ve hatibi Hacı Rasim Efendiye inha olunur ki" hitabı ile başlayan ve imamet ve hatiplik kadrosu münhal olan Ömer Paşa Camine görevlendirilmesinin istendiği görülmektedir.²⁷ Dosyası üzerinde yapılan evrak incelemesinde bu görevi kabul edip başladığına dair bir bilgi bulunmamaktadır.

Burada hizmete başlamadan önce olması muhtemel yaklaşık 2 yıl gibi bir süre Ordu ilinde Tepe-i Bala köyü olarak anılan bugün il merkezine 9 kilometre mesafede bulunan Yukarı Tepe Mahallesi'nde imamlık yapmıştır. Burada köyün ileri gelenleri tarafından köyde kalmasını temin etmek için evlendirilmiştir. Ancak aile özlemi sebebiyle bir gece eşini boşadığını bir yazı ile bildirerek köyü terk etmiştir. Anılan köyde daha sonra amcam Ömer Baş kısa bir süre Ramazan imamlığı yapmıştır.²⁸

Ordu macerası sonrasında köyüne geri dönen dedem Arageriş köyü cami olan ve halk arasında Camiavlası Cami olarak

27 Bkz. Ek: 4

28 Kaynak Kişi, Ömer Baş, Tirebolu, 29.07.2022

bilinen camide bir taraftan Kur'an eğitimi, diğer taraftan mihrap ve kürsü hizmetlerini yürütmüştür. Camiavlası Camii bu merkezi bir konumda önemli bir camidir. Burada imam hatiplik görevi yaparken Çomoğlu Osman tarafından İbrahimşih dolaylarında açılan ve sıbyan mektebi olarak anılan Kur'an kursuna hoca olarak tutulmuştur. Daha sonraki yıllarda Mınakoğulları ve Bektaşoğulları tarafından çocuk okutmak üzere Mınaklı Mahallesi'ne gelerek burada kurs mekânı olarak kendisine tahsis edilen Topa- lın Mustafa'nın evinde Kur'an ve dini bilgiler eğitimi vermiştir. Bu kurslara Arageriş, İbrahimşih, Çeğel gibi yakın bölgelerdeki aileler Kur'an ve din eğitimi almaları için çocuklarını yönlendir- mişlerdir. 1941 yılına kadar köy halkının katkıları ile Camiavlası Camii'nde fahri olarak din görevliliği hizmetini ve çevre köylerde sıbyan mektebi faaliyetlerini yürütmüştür.

Babam bu dönemlerde yaşamış olduğu önemli hatıralardan birisini şöyle nakletmektedir. "Dedem Çeğel'deki camide öğrenci okuturken okuma yazma bilenler için alfabe almış, eğer jandarma veya hükümet adamlarından birileri kursa gelecek olursa öğren- cilerin elifba cüzlerini hasır ve çulların altına saklayarak ellerine alfabelerini almalarını söylemiş. Birgün ilçe kaymakamı mal mü- dürü ile -şimdi ilçe olan- Güce köyüne okul yeri bakmak üzere gi- derlerken cami civarında çocukları görünce oraya gelmişler. Dede- min talimatı üzerine hemen cüzler saklanmış ve babam, Cercürlü Mehmet, Vahido Ali, Mustafa ile Aliğa'nın Ahmet isimli kişiler ellerine alfabeyi almışlar. Çocukların ne için bir arada oldukları- nı soran kaymakama dedem, "Çocuklar evlerinde boş oturuncaya kadar gözetimimde okuma yazma öğrenmeye çalışıyorlar." diye cevap vermiş. Bu esnada askerliğini Görele'de jandarma olarak yapmış Bektaşoğlu Ahmet evine odun götürürken, kaymakam ve mal müdürünü görünce dedeme yardımcı olmak için yanlarına gelir. Kendisini tanıyan kaymakama "Allah size ömürler versin." diyerek dedemin çocuklarla ilgilendiğini, onları boş bırakmayıp eğitmeye çalıştığını ifade ederek dedemi savunur. Bunun üzerine

kaymakam, babamdan başlayarak elinde alfabe bulunan çocukları okutur, onlara sorular sorar. Aldığı cevaplardan memnun olunca da dedemi kaymakamlığa davet ederek, onu eğitimci olarak görevlendirebilmek için eğitim almak üzere Beşikdüzü'ne gönderebileceğini söyler. Daha sonra oradan ayrılarak Güce'deki işlerini görmek için yollarına devam ederler. Dedem, kaymakama olumlu cevap vermekle birlikte bu teklifi kabul etmez. Babam Çeğel camisinde faaliyet gösteren bu mektebe civardaki dört köyden gelen 150 civarında öğrencinin olduğunu nakletmektedir.²⁹

Bir başka seferde de Mınaklı mahallesinde mektep okuturken bir işi sebebiyle arkadaşı Valo Hüseyin'i yerine vekil bırakarak gider. Bu sırada Jandarma tarafından baskın yapılır ve Valo Hüseyin izinsiz kurs açmak ve öğrenci okutmaktan tutuklanır. Hakkında yürütülen mahkeme sonucunda o dönemin şartlarında 30 TL para cezası ile cezalandırılır. Para cezası bir inek parası olduğundan cezayı ödeyemez ve 30 gün para cezası karşılığı olarak hapis yatar.³⁰

1.6.1- Boynuyoğun Köyü Günleri

1941 yılında öğrenci okutması için Boynuyoğun köyünden teklif alır. Bu köyde Menteşeoğulları olarak anılan ailenin kendisine tahsis ettiği mekânda kalarak üç yıl öğrenci okutur. Bu günler ailenin sıkıntılı zamanlar yaşadığı günlerdir. Babamın anlattığına göre 2. Dünya Savaşı dönemlerine rastlayan bu günlerde evde ekmek yapacak mısır veya buğday gibi zahire bulunmadığından babaannem hayvan yemi olarak kullanılan fiğ tohumlarını babama vererek değirmende öğütülmesini istemiş, fiğin öğütülmesinden sonra yapılan ekmekle karınlarını doyurmuşlar. Babam ekmekğin acı olduğunu, ancak aç kalmamak için yediklerini nakletmektedir.

29 Kaynak Kişi, Ahmet Baş, Tirebolu, 21.11.2021

30 Kaynak Kişi, Ömer Baş, Tirebolu, 29.07.2022

Bu günlerin acı olaylarından birisi de aile fertlerinden henüz 1.5-2 yaşlarında olan Mahmut'un hastalanmasıdır. Babaannem onun hastalığında söylediği beyiti olayı hatırladıkça hep tekrar etmiştir.

Mahmut hasta oldu alnı terinden

Babasına haber verin gelsin Boynuyoğundan

Hastalanan Mahmut yayla yolculuğunu babamın sırtında tamamlar. Gölcüvez yaylasına vardıklarında da vefat eder. Gölcüvez Yaylası'nın hemen girişinde bulunan mezarlığa defnedilir.

1.6.2- Yeniköy Cami İmam-Hatipliği

Dedem Hacı Rasim Baş Yeniköy Şevki Efendi Camii'nde görev yapan Süleyman Efendi'nin istifası üzerine anılan camide göreve başlamıştır. 1946 yılına kadar geçen dönemde farklı köy camilerinde fahri imam-hatiplik ve öğreticilik görevlerinde bulunmuş, görev yaptığı yerlerde birçok öğrenci yetiştirmiş, Kur'an ve dini bilgiler eğitimi vermiştir. Bir cuma günü Yeniköy Camii'nde imam-hatibin olmaması sebebiyle va'z-ı nasihatta bulunan dedeme, konuşmasından memnun olan ilçe müftüsü imamet görevi teklif etmiştir. Dedem savaş sebebiyle yarım kalan Arapça eğitimine mukabil müftünün Arapça dersi vermesi şartıyla görevi kabul edeceğini beyan etmiştir. Müftü beyin de olumlu yaklaşımı üzerine dedem Yeniköy cami olarak bilinen Şevki Efendi Camii'nde göreve başlamıştır.

1946 yılında Tirebolu Müftüsü Eynesilli Ahmet Okur "Tirebolu'nun Yeniköy mahallesinde mukim Ali Oğlu Rasim Baş'a" başlıklı yazısında cami imam-hatibi Süleyman Efendi'nin resmen istifası üzerine açık bulunan imamet ve hitabet cihetlerine ehil bulunması sebebiyle köy kanunu hükümleri gereğince inha edilmesi; İlçebaylık/Kaymakamlık makamına ait yazının 19.11.1946 tarihinde havale edilerek Rasim Baş'ın görevi yerine getirecek bilgi ve birikime sahip olduğu vurgulanmış, görevde

tekasül göstermesi halinde görevin kendisinden alınarak başkasına verileceği, Diyanet İşleri Başkanlığı adına 25.11.1946 tarih 42 sayılı belge ile kendisine iletilmiştir.³¹ Yeniköy Şevki Efendi Camii'ndeki görev hayatı bu fahri atama yazısı ile başlamıştır.

Bu görevi ifa ederken resmi olarak kadrolu olmamasına rağmen atama komisyonlarında görevlendirilmiştir. Küçük Ömerzâde (Cintaşı) Camii Hatibi Mehmet Halilbeyoğlu'nun vefatı üzerine görevlendirilen Abbasoğlu Osman Kuruca'nın özel işleri ve meşru mazeretlerine binaen görevinden feragat etmesi üzerine göreve talip olan Mahmut oğlu Mustafa Cevizoğlu'nun Nizamname'nin 14. maddesine göre yapılan yoklama sınavında, encümen başkanı Müftü Kamil Kılıçarslan, dersiam Hasan Fehmi Er ve Abdullah Alaeddin ile birlikte imtihan komisyonu üyeliği yapmıştır.³² Yine bu dönemlerde Tirebolu Müftülüğüne vatandaşlar tarafından yapılan müracaat üzerine yetkili mercilerle gerekli yazışmalar yapılarak Osman Kuruca'nın fahri olarak öğreticiliği kabul ettiği 1947-48 yıllarında açılan Kur'an kursuna kendisini geliştirmek için devam ettiği, isminin Öğretici Çalışma Cetveli'ndeki öğrenciler arasında bulunduğu görülmüştür.³³

Hacı Rasim Baş, Hacıeminoğulları tarafından yaptırılan Yeniköy Camii'nin resmi kadrosu bulunmadığından, yine aynı aile tarafından vakfedilmiş Tirebolu İnköyü, Derebaşı mahalli ve Yağlıdere nahiyesinde bulunan bahçelerden toplanan fındık gelirleri ve yapılan bağışlarla geçimini sağlamıştır. İnköyü ve Derebaşındaki bahçelerin mahsullerini kendi toplamış, Yağlıdere'ye gidemediğinden buradaki mahsuller Espiye'de fındık tüccarı olan Refik Bey tarafından toplattırılarak kendisine ait olan hisse gönderilmiştir. Anılan bahçeler cami vakfına ait olduğundan dedeme

31 Bkz. Ek: 5

32 Bkz. Beyoğlu, Tirebolu'da Din Görevlileri Tayini ve İmam Mustafa Cevizoğlu, 115

33 Bkz. Yüksel, Tirebolu İdari, Ekonomik ve Sosyal tarihi Üzerine Araştırmalar, 242-246

hayrat hademesi olarak maaş bağlandıktan sonra da bu bahçelerin mahsulleri toplanmaya devam etmiştir. Daha sonra İnköyü ve Yağlıdere'deki bahçeler Vakıflar Bölge Müdürlüğünce başkalarına kiralanmış, Derebaşı bölgesindeki bahçenin mahsulleri 1970'li yıllara kadar aile fertleri tarafından toplanmaya devam etmiştir. Bu bahçe Vakıflar Bölge Müdürlüğünce kiraya verilmeye kadar toplanan fındıklar harman edildikten sonra, Vakıflar Bölge Müdürlüğüne ait olan kısım mutat olarak gönderilmiştir. Dedem, çocukluk dönemlerinde fındık toplamaya yardım ettiğimizde bu bahçenin fındıkları vakıf malı olduğu için sık sık bunlardan yemememiz gerektiğini tembihlerdi.

Dedeme ait şahsi dosya üzerinde yapılan incelemede, caminin giderleri, vakıf arazileri ve cemaat tarafından verilen desteklerle karşılandığından görevlendirilen imam-hatiplerin gelir yetersizliği sebebiyle istifa etmeleri üzerine sıklıkla kadronun münhal kaldığı 22.10.1946 gün ve 21 sayılı yazı ile Diyanet İşleri Başkanlığına yazılan yazıda dile getirilerek kadro talebinde bulunulmuştur. Vakıflar Genel Müdürlüğü Giresun memurluğundan verilen 11.12.1946 gün ve 655/54 sayılı cevabı yazıda camiye bütçeden kadro tahsisi yapılamayacağı bildirilmiştir. 8.3.1947 tarih ve 5 sayılı yazı ile Giresun Vakıflar Memurluğu aracılığıyla Vakıflar Genel Müdürlüğüne Yeniköy Camii'nin ilçede cemaati kalabalık iki camiden biri olması ve camiye taşradan imamet ve hitabet görevi için eleman bulunabileceği ancak geliri yeterli olmadığından caminin kapanabileceği endişesi dile getirilerek bir hayrat hademesi kadrosu için bütçe tahsisi talep edilmiştir. Bu yazıya da olumsuz cevap verilmiştir. 1946 yılından itibaren talep edilen Hayrat Hademesi kadrosu 1954 bütçesinde yer almış, Diyanet İşleri Başkanlığı kadro taleplerinin 1952 ve 1953 yıllarında mükerreren talep edildiğini dile getirdiği 25.3.1954 gün ve 61112 sayılı yazı ile tahsisin yapıldığını Tirebolu İlçe Müftülüğüne bildirilmiştir.

Kadro tahsisi yapıldığı dönemde cami imamlığına talip olan dedem hakkında emniyetçe bir inceleme başlatılmıştır. Yapılan incelemede gayriresmi olarak gizli tedrisat yaptığı, şifa ayetleri yazarak üfürükçülük yaptığı isnatları dile getirilmiştir. Kendisi bu isnatları reddetmeksizin pişmanlığını dile getirerek, maaş bağlandıktan sonra bu eylemlere devam etmeyeceği taahhüdünde bulunmuştur. Yapılan incelemenin sonucu 10.06.1954 gün 282 sayılı Kaymakamlık yazısı ile Müftülüğe bildirilmiştir. 26.6.1954 yılında Müftü Vekili olarak görev yapan Dersiam Hasan Fehmi Er başkanlığında Mustafa Cevizoğlu ve Hüseyin Beşli üyeliğinde oluşturulan komisyon tarafından 8 yıldan beri Yeniköy Şevki Efendi Camii'nde görev yaptığı belirlenmiştir. Komisyona, Müftülük tarafından kendisine verilen 5.6.1934 gün ve 40 sayılı görevlendirme yazısı ile kasabada ve Arageriş başta olmak üzere bazı köylerde görev yaptığı bildirilen Müftülük yazısının ibrazı neticesinde hakkında adli olarak verilmiş bir mahkumiyet ve sabıkanın da bulunmaması üzerine imtihana gerek olmaksızın bu görevi bihakkın yerine getireceği vurgulanmıştır. 60 TL aylıkla hayrat hademesi olarak Yeniköy Camii'nin imam hatipliğine atanmasına ve 01.07.1954 tarihi itibarıyla maaşının verilmesine, durumun Diyanet İşleri Başkanlığı'na yazılmasına oy birliği ile karar verilerek ataması yapılmıştır.³⁴ Dedem kendisine ödenen 60 TL ilk maaşının tamamı ile görev yaptığı camiye bir halı satın alarak üzerinde ibadet edilmesi için sermiştir.

Yeniköy Camii'nde göreve başlamasının akabinde 1956 yılında cemaatten isimleri dosyada mahfuz iki kişi tarafından caminin temizliğine bakmadığı, görevini ihmal ettiği ve yerine çocuk yaştaki oğlunu namaz kıldırmak üzere bıraktığı gibi iddialarla Kaymakamlığa şikayet edilmiştir. Ancak dönemin müftüsü Kamil Kılıçaslan tarafından kaymakama, dedemin ilçede görevini bihakkın yerine getiren bir din görevlisi olduğu, mazeretine binaen izin aldığında yerine hafız olan oğlunu bıraktığı, oğlunun da imamete

mâni bir hâlinin bulunmadığı ifade edilerek şikâyet evrakı dosyaya konulmuştur. Daha sonraki yıllarda da dedemin görevini ihmal ettiği ve zaman zaman yerine oğlu Ömer'i vekil olarak bırakması üzerine, ismi dosyada mahfuz kişi öncülüğünde 29 kişi tarafından imzalanan bir dilekçe ile “fındık toplamaya gittiğinde ve hacca giderken bir çocuğu yerine imam olarak bıraktığı” iddia edilerek tekrar şikâyet edilmiştir. Yapılan şikâyeti dönemin müftüsü, çocuk denilen kişinin yetişkin ve hafız olduğu gerekçesiyle reddetmiştir.

1.6.3- Hac Yolculuğu

12.4.1963 yılına gelindiğinde hacca gitmek arzusu ile 45 gün süreli izin talebinde bulunarak yerine görev yapmak üzere Hafız Amcam Ömer Baş'ı vekil bırakmıştır. O dönemlerde hac yolculuğu, Suudi Arabistan'dan gelerek hacı toplayan ve topladığı hacılara Mekke-Medine'ye kadar kılavuzluk yapan deliller ve bu delillerin Türkiye'deki bağlantıları aracılığıyla karayolu üzerinden yapılmaktaydı. Klimasız ve eski model otobüslerle yapılan bu yolculuklar çok meşakkatli geçerdii. Kum fırtınası sebebiyle yolun kaybolduğu veya araçların yolda kuma batması sonucunda kullanılmak üzere otobüslerin bagajlarında kalaslar bulunurdu. Hacca gitmeden önce dini olarak sorumluluklarını yerine getirmiş, cemaati başta olmak üzere herkesten helallik alarak yolculuğuna başlamıştır.

O zaman sahil yolu daha inşa edilmediğinden Yeniköy Mahallesi'ndeki şu an Askerlik Şubesinin bulunduğu mahalde hacılar kalabalık bir topluluk tarafından uğurlanmıştı.³⁵ Hacca gitmeden önce dini olarak yapması gerekenleri yerine getirerek cemaati başta olmak üzere herkesten helallik alarak yolculuğuna başlamıştır. Hac yolculuğu sırasında duygularını yansıttığı bir kasidesi vardır. Bu kasidesinin sonuç kısmına da gidiş ve geliş tarihlerini not düşmüştür.

Ela Ey Rahmeti Rahman – Şefaât ya Resulellah
 Habibi hazreti divan - Şefaât ya Resulellah
 Bihakkı leyle-i miraç – Olubsun aleme Sertaç
 Umar senden geda muhtaç - Şefaât ya Resulellah
 Bihakkı leyle-i kadri – Olubsun alemin bedri
 Şefaât mülkünün sadrı - Şefaât ya Resulellah
 Bihakkı leyle-i mevlut – Olubsun aleme maksut
 Adın Ahmet özün Mahmut - Şefaât ya Resulellah
 Umarım ki san varam - Eşiğine yüzüm sürem
 Mübarek ravzanı görem - Şefaât ya Resulellah
 Elimde name-i isyan – Dilimde name-i efgan
 Kapında olayım hayran - Şefaât ya Resulellah

Nihayetsiz Cenab-ı hakka şükürler olsun ki biz edna kuluna o güzel makamları gösterdi. 13 Nisan 1963 senesi gidiş tarihimiz, 40 günde yine vatanımıza geldik elhamdülillah.³⁶

Hac dönüşünde tenekelere basılmış olarak getirdiği hurmalar o dönemde Kâbe hurması olarak anılmakta ve çekirdekleri mübarek sayılarak yere atılmamaktaydı. Bizlere de bu minvalde tembihlerde bulunurdu. Kendisini ziyarete gelenlere hurma, zemzem ve hacı takkesi olarak anılan takkelerden verirdi. Ben imam-hatip okuluna başladığımda hacdan getirmiş olduğu ve kendisinin kullandığı kahverengi ve beyaz karışımı renklerinde cam taşından bir tesbihi hediye etmişti. Çocukluk günlerimizde ip kesen bu tespihe sahip çıkamamıştık.

1.6.4- Memurluğa Geçiş

Dedem Hacı Rasim Baş'ın devlet memuriyetine geçiş süreci 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un geçici 1. maddesinin a bendi gereğince kanun yürürlüğe girdiği tarihte görevi başında olanların müktesep haklarının saklı olduğu, bunlardan unvanlarında bu kanunla bir değişiklik yapılmamış olanların, müktesep derece aylıkları ile aynı göreve atanmış sayılacakları hükmü ile başlamıştır.

Anılan kanunun 3. maddesinin c ve d fıkraları gereğince "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, Diyanet İşleri Başkanlığı il-ler kuruluşlarında (imam-hatip, imam, müezzin, hatip ve Kur'an kursu öğretmeni) olarak görevli bulunanlardan, ilk öğrenimini yapmamış olanların en geç beş yıl içinde bu öğrenimlerini tamamlamaları esastır, (b) ve (c) bentlerindeki şartları yerine getiremeyenler emekliye sevk edilir." Hükümleri gereğince memuriyete geçiş sürecinde ilkokul mezunu olma şartı olduğundan diploma alabilmek için dedemin eğitim süreci başlamıştır.

Dumlupınar İlkokulunda gece öğretimi olarak başlayan bu eğitim süreci sonunda 30.3.1966 yılında ilkokul diplomasını almıştır.³⁷ İlkokul diplomasını aldıktan sonra 16.5.1966 tarihi itibarı ile 633 sayılı kanun hükümlerince memur statüsü ile imam-hatip olarak intibakı yapılmıştır. Yine aynı kanunun geçici hükümleri gereğince katılması gereken tekâmül kursuna katılmış, 10.10.1968-1011.1968 tarihleri arasında devam eden bu tekâmül kursunu iyi derece ile bitirmiş, mesleki konularda yüksek notlar almıştır.

Memuriyete geçiş süreci sonrasında fahri hizmetlerin borçlanılması işlemi başlatılmış, 10 yıllık fahri hizmetinin karşılığı olarak 3888 TL, 980 TL de faiz olarak tahakkuk edilerek ödemesi istenmiş, vermiş olduğu dilekçe ile ana parayı defaten ödemesi durumunda faize gerek kalıp kalmadığını 25.8.1965 tarihinde verdiği

dilekçe ile sormuştur. Ancak 24.2.1972 tarihli dilekçesinden talebinin kabul edilmediği paranın taksitle ödendiği anlaşılmıştır.³⁸

Dedem görev yaptığı süre içerisinde devamlı olarak namazdan yarım saat önce camiye gider, yolda karşılaştığı büyük küçük herkese selam verir, camiye vardığında Kur'an'dan bazı ayetler ve sureler okur, cemaat geldiğinde de bunların açıklamasını yapar, ilmi hal bilgilerinden veya Tenbihül Gafilin gibi nasihat kitaplarından ezan okununcaya kadar cemaate aydınlatıcı bilgiler aktarırdı.

1.7- İmam Hatip Okuluna Başlıyorum

1969 yılında Kazım Karabekir İlkokulundan mezun oldum. Dedem ailede dini geleneğin devamı için inşaatına o dönemin parası ile 500 TL gibi bir bağışta bulunduğu eğitime 2 sene önce başlayan Giresun İmam-Hatip Okuluna beni de kaydettirmek istedi. O tarihlerde Giresun Tirebolu arasında yol Armelit Dağından aşılarak yapılmaktaydı. Minübüsler iki saat gibi bir zamanda bu yolu kat ederken bizim servis aracımız olan Hacı Durmuşoğlu'nun burunlu otobüsü saat 07.00'de Tirebolu'dan 14.00'de de Giresun'dan geri dönerdi. Yolculuk her iki tarafa asgari üç buçuk saat sürerdi. Biz de kayıt ve diğer işlemleri yaptırmak üzere eylül ayının başında Tirebolu İnköyü'nden Mehmet Köse, Halaçlı'dan Dursun Yılmaz ve Ortacami'den Hüseyin Köksal'ın velileri ile dedemle Giresun'a gittik. Vakit namazlarını Hacı Mikat Camii'nde kılarak Cami yakınlarında bir otelde geceledik. Kayıt ve diğer işlemlerimiz yaptırarak ertesi gün Tirebolu'ya döndük.

Dedem babamla konuşarak benim okul masraflarımı üstleneceğini ifade etmiş. Okullar açıldığında beni yatak ve yorganlarımı alarak Gemiler Çekeği Mahallesi'nde bir ailenin yanına kiracı olarak yerleştirdi. Okula götürüp gidip geleceğim yolu göstererek sınıfıma yerleştirdi. Benim küçük yaşta evden ayrı olma-

38 Diyanet İşleri Başkanlığı Arşivi 8628 sicil No'lu Özlük Dosyası; Tirebolu Müftülüğü Arşivi 8628 sicil No'lu Özlük Dosyası.

ma dayanamayan annem, babama Tirebolu'da ortaokula kaydedilmem için baskı yapmış. Bu arada rahmetli amcam Mehmet Baş da babama beni kendi yanına alarak okutmak istediğini söylemiş. Babam benim okul meselemin evde problem olduğunu ve İmam-Hatip'ten almak istediğini dedeme söylemiş. Dedem de babama eğer beni İmam-Hatip'ten almak istiyorsa kendisini dedemin nüfus kütüğünden çıkarmasını, kendisini de baba bilmemesini söylemiş. Babam anneme dedemin cevabını söyleyerek beni okuldan almayacağını ifade etmiş. Böylece benim ilahiyat profesörlüğüne giden yolculuğum başlamış oldu.

1.8- Müftü Osman İmamoğlu ile İhtilaf

1970'li yıllarda Trabzonlu rahmetli Osman İmamoğlu Tirebolu İlçesine Müftü olarak atandı. Bu tarihlerde imam-hatip okulu mezunları da müftülük imtihanına girerek atanmakta idi. Osman İmamoğlu da imam-hatip okulu mezunu müftülerdendi. Bir cuma namazı öncesi ve ramazan ayının ilk günlerinde yaptığı vaazında orucu bozan şeyleri anlatırken ağız dolusu kusmanın da orucu bozacağını ifade eder. Daha sonra hutbeye çıkan dedem bir yanlış anlaşılma olmaması için kendiliğinden olan ağız dolusu kusmanın orucu bozmayacağını, ancak parmak ile kusulması hâlinde ağız dolusu kusmanın orucu bozacağını söyler. Kendisinin ifadesinin düzeltilmesini kabullenemeyen müftü dedeme ağız dolusu kusmanın orucu bozacağını söylemesini ifade ederse de dedem kabullenmez. Daha sonra fıkıh kitaplarına bakıldığında dedemin fetvasının doğru olduğu anlaşılır. Kendisinin cemaat huzurunda refüze edildiğini düşünen Müftü Osman İmamoğlu dedemi Tirebolu'nun yüksek köylerinden Boynuyğun köyüne süreceğini ifade eder ve bu anlamda girişimlere başlar. Durumun ciddiyetini fark eden akrabamız ve dünürü olan Alibey Gündoğdu ve Hanoğlu Hamit başta olmak üzere eşraftan birileri devreye girerek Müftü Bey'i sakinleştirerek dedemin bu işlemi bir art

niyetle yapmadığını, müftüyü refüze etmek gibi bir art niyetinin olamayacağını belirterek kararından vaz geçirirler. O dönem İl Müftüsü olan Mehmet Eren de problemin çözümüne katkıda bulunarak, Osman İmamoğlu'na, ilçede saygın bir kişi olan dedemle iyi geçinmesi gerektiğini salık verir.

Dedem Mehmet Eren Hoca ile görüştüğü dönemde ben de imam-hatip okulunda idim. O tarihlerde İspanyol paça pantolonlar modaydı. Benimde yaklaşık 30 cm'den fazla paça genişliği olan pantolonum vardı. Okul idaresinden beni müftülükten çağırdıkları tarafıma bildirildi. Şeyh Camii arasında yer alan müftülük binasına geldiğimde Müftü Bey'in odasında dedemi gördüm. Her ikisinin de elini öptüm. Müftü Bey bana imam-hatip öğrencisinin böyle bir pantolon giymemesi gerektiğini, bunun taharet noktasından sakıncalı olduğunu söyleyerek ikaz da bulundu. Dedem de bana harçlık bırakarak okula gönderdi.

1.9 Emekliye Ayrılış

Dedem Hacı Rasim Baş'ın görev yaptığı yıllarda emeklilik için yaş haddi yoktur. Dedem 1946 yılında fahri olarak göreve başlamış olduğu Yeniköy Camii imam-hatipliğinden 1976 yılında -73 yaşında iken- emekliye ayrılmayı düşünmeye başlamıştır. Emekli olmayı düşündüğü dönemde görev yaptığı camii sahil yolu inşaatı esnasında yıkılmış olan Esmâ Hatun Camii İmam Hatibi Mustafa Balcı kendisi ile becayiş yapmak istemiştir. Esmâ Hatun Camii yıkıldığından namazlar mescit olarak onun yerine tahsis edilen ve eskiden gazhane olarak kullanılan mekânda kılınılmaktaydı. Gerek kıraati, gerekse dini bilgisi bakımından donanımlı olan Mustafa Balcı'yı değerlendirmek isteyen rahmetli İlçe Müftüsü Cevahir İlyas Üçüncü dedemi ikna ederek, kendisinden becayiş için dilekçe alıp gerekli yazışmaları başlatır. Ancak kısa bir süreliğine de olsa cemaati olmayan bir camide görev yapmak dedemin zoruna gittiğinden becayiş işleminden vazgeçmek için

sıralı amirleri atlayarak Diyanet İşleri Başkanlığına bir dilekçe gönderir. İlçe Müftüsü tarafından dilekçeye olumsuz cevap verildiği bir ikaz yazısı ile kendisine tebliğ edilir.³⁹

Dedemin yerine gelen Mustafa Hoca da burada kısa süre olarak Samsun merkezinde bir camiye naklen gider ve onun boşalttığı kadroya İmam-Hatip olarak Hüseyin Karaca'nın ataması yapılır. İlk başta bir mesai arkadaşına iyilik yapmak niyetiyle kabul ettiği becayiş işlemini sonradan istemediğini beyan etmiş olsa da Diyanet İşleri Başkanlığından gelen onay üzerine Esma Hatun Camii yerine Gazhane olarak anılan mescitte görevine başlar. Ben de zaman zaman tatil dönemlerinde kendisi ile anılan mescide gider beraber namaz kılardım. Burası vakit namazlarında hemen hemen hiç cemaati olmayan bir mescitti. Bu mescitte aslen Çarşambalı olan ve müezzin olarak atanan Nizam İlhan Hoca ile birlikte görev yapmışlardır.

Nizam Hoca dedemin devamlı olarak namazdan yarım saat önce camiye geldiğini, cemaat olmasa bile her zaman camide Yasin ve Tebareke surelerini okuduğunu, bir kişi bile olsa cemaatten birileri geldiğinde de okuduğu ayetlerin anlamlarını vererek açıklamalar yaptığını, ezan okununcaya kadar zamanı böylece doldurduğunu, kendisinin ikmal etmeye çalıştığı hafızlığının son cüzlerini dedemin takip ederek dinlediğini ve böylece ezberlerini tamamladığını, dedemin görevi konusunda dikkatli olduğunu ve görevine aksatmaksızın devam ettiğini, cami temizliği konusunda da titiz davrandığını ve kendisini bu hususta yönlendirerek cemaat olmasa bile iç mekânın temiz olmasını sağladığını, beraber görev yaptıkları ve emeklilik sonrasındaki dönemde ağzından hiçbir zaman kırıncı bir kelime işitmediğini nakletmektedir.⁴⁰

39 Diyanet İşleri Başkanlığı Arşivi 8628 sicil No'lu Özlük Dosyası; Tirebolu Müftülüğü Arşivi 8628 sicil No'lu Gayri Faal Özlük Dosyası.

40 Kaynak Kişi Nizam İlhan, Tirebolu, 18.07.2022

Dedem, 1977 yılı Mart ayında, 74 yaşında iken, resmî olarak 1946 yılında Yeniköy Camii'nde başladığı ve severek yürüttüğü din hizmetine Esmâ Hatun Camii imam-hatibi iken son vermeye karar verir. 27.03.1977 tarihinde emekliye ayrılmak için dilekçe verir ve emeklilik işlemleri başlatılır. Diyanet İşleri Başkanlığınca gönderilen 23 Nisan 1977 gün ve 2350 sayılı yazı ile emeklilik talebi uygun görülür. Aynı gün ve 2351 sayılı yazı ile işlemlerin ikmali ve toplu ödemenin yapılması için gerekli evrakların Başkanlığa gönderilmesi talep edilir. Tirebolu Müftülüğünce yazılan cevabi yazıda 2.5.1977 tarihinde son maaşını alan dedemin resmi olarak 23.5.1977 tarihinde görevinden ayrıldığı 24 Mayıs 1977 gün ve 144 sayılı yazı ile Diyanet İşleri Başkanlığına bildirilir.⁴¹

15.06.1977 tarihinde Diyanet İşleri Başkanlığınca tanzim edilen hizmet cetvelinde 1946-1954 tarihleri arasında cami gelirleri ile yaptığı hizmetten sonra 1954 yılında 60 TL ile görev ve başlamış, 1955 yılında 75 lira ile terfi almış, 1956 yılından 1959 yılına kadar 7244 sayılı kanunla maaşı 100 liraya yükseltilmiş, 1959 yılından 1961 yılına kadar olan sürede 263 sayılı kanunla maaşı 200 lira olmuş, 1961 yılından 1963 yılına kadar 263 sayılı kanunla 240 lira olarak zam almış, 1965 yılında ise 1965 bütçe zammı ile 270 liraya, 1.6.1965-16.5.1966 tarihleri arasında da 405 liraya yükseltilmiştir. 17.5.1966-16.5.1969 tarihleri arasında 633 sayılı kanuna intibakla terfiyen 450 lira, 17.5.1969-31.10.1970 1327 sayılı kanuna intibakla 500 lira almıştır. 1.11.1970-..5.1973 tarihleri arasında terfi konumu maaş sisteminden derecelendirme sistemine geçişle değişmiş, 8 sayılı kanunla yapılan intibak ile 10. derece 1. kademe olarak tesis edilmiştir. Aynı yıl yapılan düzenlemeyle 1973 tarihinde 9. derece 4. kademeye, 1974 yılında 9. derece 5. kademeye, 1975 yılında 9. derece 6. kademeye, 1.3.1975 yılında 1897 sayılı kanunla intibakla 6. derece 2. kademeye terfi etmiştir. 7.8.1975 yılında 6. derece 3. kademeye terfi ile nakil işlemi yapılmış, 7.8.1976

41 Diyanet İşleri Başkanlığı Arşivi 8628 sicil No'lu Özlük Dosyası; Tirebolu Müftülüğü Arşivi 8628 sicil No'lu Özlük Dosyası.

yılında 6. derece 4. kademeye terfi ederek 23.5.1977 tarihinde de aynı derece ile emekliye sevk edilmiştir.⁴²

Dedemin resmen emekliye ayrılmasından 23 gün önce evlatlarının en küçük ferdi, ailenin tek yüksek okul mezunu olan kişisi olan amcam Mehmet Baş görev yaptığı İstanbul Çatalca ilçesinde bir cinayete kurban gitti. Yaşantısı itibarı ile dedemin eleştirip kendisine hayat tarzını değiştirmesi yönünde nasihatlerde bulunduğu amcamın cenazesi babam tarafından Tirebolu'ya getirildi. Haber önce ailemize 1977 yılında vuku bulan 1 Mayıs olaylarında gerçekleşen siyasi bir cinayet olarak aktarıldı. Ancak babam cenazeyi almak için mahalline gittiğinde cinayetin siyasi değil, adi bir cinayet olduğu bilgisini aileye haber verdi. Amcamın ölümü, başta onu çok seven, okumasına destek veren babam olmak üzere aile fertleri üzerinde büyük üzüntüye sebebiyet verdi.

Cenaze Tirebolu'ya geldiğinde bütün ailenin içinde en metin olanın dedem olduğu dikkatimizi çekti. Ağlamadı, kendisine baş sağlığına gelenlere ölüm ve sonrası ile ilgili nasihatlerde bulunuyordu. Onun bu hâlini gören kimsede evladını kaybetmiş bir baba imajı uyanmıyordu. Sakindi, acısını içine gömmüştü. Ancak biraz zaman geçtikten sonra amcamın mezarına sık sık gitmiş, başında duygulu vakitler geçirerek dualar ederek Kur'an okumayı sürdürmüştür. Amcamın mezarı yapıldıktan sonra mezarın bulunduğu alana ağaçlar dikerek etrafını çevirmiş ve burayı aile mezarlığı hâline getirmiştir.

2- Emekliliği ve Vefatı

2.1- Emeklilik Sonrası Günleri

Dedem emekliye ayrılmadan önce görevi sebebiyle devam ettiği camide cemaatle namaz kılma alışkanlığını gerek izinli olduğu dönemlerde gerekse emekliye ayrıldıktan sonra sağlık problemi

yaşamadıkça sürdürmeyi bir vecibe olarak görmüştür. Sabah namazı dâhil olmak üzere namazlarını camide kılmayı sürdürmüş, zaman zaman Yeniköy, çoğunlukla Çarşı ve Cıntaş Camilerinde vakit namazlarına devam etmiştir. Yaz mevsimlerinde Adatepe Yaylasında kaldığı dönemlerde evin önündeki çayırın ön tarafını biçtirir, buraya kilimleri sererek beş vakit ezanı sesli olarak okur ve komşularla birlikte namazı cemaatle kılardı. Burada devamlı cemaati aynı zamanda eniştesi de olan Mustafa Keskin ile Salih Çakmak'tı. Bu ikisinin dışında yakın evlerden komşular da onun arkasında namaz kılardı. Cuma günlerinde Söğüteli köyüne iner ve burada da hem cemaate vaaz eder hem de hutbeyi okuyarak namazı kıldırırdı. Yayla dönemlerinde Kasım Keskin'in hocalığında faaliyet gösteren sıbyan mektebinin elif ba cüzlerini her sene alarak öğrencilere parasız dağıtılmasını isterdi. Bu mektebin açılması için gerekli organizenin yapılmasında emek sarf eder, halkı teşvik ederdi. Kur'an okumaya geçtiğimizde bizim sayfalarımızı takip ederek eğitimimizin düzenli olmasını sağladı.

Yaylada olduğumuz dönemlerde bana da ezan okutturur ve müezzinlik yaptırırdı. Yeniköy Camii ve Gazhane'de görev yaparken de bana bazı cumalarda hutbe okutmuş, bazı vakitlerde de namaz kıldırarak mihrap hizmetine alışmamı sağlamıştır. Onun verdiği bu cesaretle ilerleyen dönemlerde 1930'lu yıllarda dedemin gençliğinde hizmet ettiği Avla Camii'nde fındık mevsimlerinde cuma namazları, ramazan günlerinde köydeki cemaate teravih namazları kıldırırmıştım. Dedem Adatepe Yaylası'ndan Alistre Yaylası'na yerleştiğinde de buradaki camide fahri olarak imamlık yapmaya devam etmiş, Cuma namazlarında da Kazıkbeli'ndeki camide vaaz ederek, hutbeleri okumuştur.

Eve gelen her misafire veya kendisini ziyarete gelen bütün aile fertlerine mutlaka ya tefsirden ya Kur'an'dan ya da başka kitaplardan öğüt alınacak bir şeyler okumadan söze başlamazdı. Mutat olarak yaptığı okumaları bulunurdu. Namaz aralarında

hatim için cüzler okur, zamanını boşa harcamaz devamlı elinde bir kitap olurdu. Elinde bulunan Osmanlıca eserlerin sayıları mahdud olduğundan bazı eserleri defalarca okur, bir konu geçtiğinde o konu ile ilgili sayfayı hemen açar ve gerekli açıklamayı yapardı.

Fıkhî konularda özellikle Hanefî fıkhında konulara oldukça hâkim olduğundan zaman zaman kendisine sorular sorulur, o da fetvalar verirdi. Feraiz/miras konularında da kendisini oldukça iyi yetiştirmiş, feraizdeki kırk hâli açıklamaları ile defterine kaydetmiştir.⁴³ Arapça bilgisi kısıtlı olduğundan genelde Osmanlıca eserleri kaynak olarak kullanır, notlarını da daima Osmanlıca olarak alırdı. Nimet-i İslam, Ahmediye, Muhammediye, Hülâsatu'l Beyân Tefsiri, Mevakib Tefsiri isimli kitaplar başta olmak üzere sık sık Osmanlıca yazılmış kitaplar okurdu. Değer verdiği Türkçe kitapları alır, ya kendisi okur ya da okuması hızlı olmadığından bizlere okutur kendisi dinlerdi. Gerekli gördüğü yerlerde de açıklamalar yapardı. Riyâzü's-Sâlihîn isimli hadis kitabının hem Arapçasını hem de Türkçe tercümesini okurdu. Nura Doğru gibi Türkçe yazılmış vaaz kitaplarından da hoşuna giden kıssaları okuyarak ibret alınması için gelenlere anlatırdı. Zaman zaman anlatılanlardan pay almamız için bizlere de kitapları okutur, okunanlar üzerine açıklamalar yaparak nasihatlerde bulunurdu.

Kur'an'da ismi geçen peygamberlerin kıssaların anlatıldığı 18 küçük kitapçığı satın alarak ailenin bütün çocuklarının okumasını öğütleyerek peygamberler ve mücadeleleri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamıştır. Diyanet İşleri Başkanlığı yayınlarından Hatemü'l-Enbiya isimli Hz. Peygamberin hayatının anlatıldığı kitabı da aynı şekilde okumamızı sağlamıştı.

1978 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesini kazandığımda sanki kendisi bu fakülteyi kazanmış gibi sevinmişti. Ailenin din görevliliği geleneğinin devam etmesi onu ziyadesi

ile memnun etmişti. Beni dualarla Ankara'ya göndermişti. 1982 yılında Çankaya Müftülüğünde imam-hatip olarak göreve başladığımda ve daha sonrası Altındağ Müftülüğüne murakıp olarak atandığımda oldukça sevinmiş, Allah'tan ilmimi artırması yönünde dualarda bulunmuştu. Onun, anne ve babam başta olmak üzere üzerimde hakkı olanların duası bereketiyle Allah bana bugün bulunduğum konuma ulaşacak kapıları açmıştı. Askerlik dönüşü yaylaya çıktığımda Kazıkbeli Camii'nde cuma namazı öncesinde onun huzurunda vaaz etmiş, Bakara Suresi'nin ilk beş ayeti üzerinde konuşmuşum. Ona dikkat ettiğimde gözlerinin sevinçten buğulandığını, kendi torunu ile gururlandığını gördüm. Dedemin benzer duyguları oğlum Oğuzhan'ı kucağına aldığında da yaşadığını hissettim.

1987 yılında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerince bilgi görgü artırma faslından iki yıl süreli olarak Mısır'a görevlendirildim. Mısır yolculuğu öncesinde hayır duasını almak ve ailemle vedalaşmak üzere Tirebolu'ya geldiğimde hastalandığı için yayladan indiğini gördüm. Mısır'a gidişime aşırı derecede sevinmişti. Evinde hasta yatıyorken kendisini ziyaret ederek elini öptüm ve hayır duasını aldım. Bana belki bu görüşmemizin son görüşmemiz olacağını söyleyerek duygulu ifadelerle beni uğurladı. Gerçekten de bu onunla son görüşmemiz oldu. Bu görüşmeden birkaç gün sonra Mısır'a hareket ettim. Oradan zaman zaman telefonla ailemi, annem ve babamı aramaktaydım. Hatırimda kaldığı kadarıyla dedemin vefatının bir veya iki gün sonrasında hal hatır sormak için anne ve babamı aramıştım. Dedemin 6 Aralık 1987 tarihinde toprağa verildiğini bana iletiler. Evde beraber kaldığım arkadaşlarla Kur'an okuyarak dedemin ruhuna bağışladık.

2.2- Vefatı

1987 yılı yaz mevsiminde dedem her yıl olduğu gibi yayla-ya çıkmış. Yaylada kaldığı dönemlerde kendini iyi hissetmediğini söyleyince mutat zamandan önce Tirebolu'ya dönmüş. Eylül ayı ortalarında yaptığım ziyaret esnasında çok ileri derecede olmakla birlikte rahatsız olduğunu görmüştüm. Ben vedalaşıp ayrıldıktan sonra tedavi süreci başlamış. Tarafıma aktarılan bilgilere göre tedavi süreci esnasında gözlerinde meydana gelen görme kaybı üzerine katarakt ameliyatı olmuş. Katarakt ameliyatı sonrasında rahatsızlığı armış ve bakımının daha yakından takibi için bizim eve getirilmiş. Hastalığı gün geçtikçe ilerlemiş bu sırada çoğunlukla kendisi ile birçok konuda muhalif olan babamla arasında şöyle bir olay yaşanmış. Buna bizzat şahit olan babam ve ağabeyim Mahmut nakletmişlerdir:

“Dedem kendisine tahsis edilen odadaki yatağında hastalığın ilerlediği ve katarakt ameliyatı sonrasında görme sıkıntısı yaşarken duvara yönelerek kollarını sıvazlayıp sanki abdest alıyormuş gibi hareketler yapmaya başlamış. Babam her zaman olduğu gibi ne yapıyorsun diye sormuş. Dedem de abdest aldığını söyleyince, babam çeşme nerede nasıl abdest alıyorsun dediğinde, dedem; gözün kör mü? Görmüyor musun? Çayırın ortasında oluktan su şırl şırl akıyor diye cevap vererek abdest alma işlemine devam etmiş.”

Babam dedemin bu cevabından onun sanki mana aleminde bir yeşillik alan içerisinde abdest aldığını düşünerek çok geç de olsa ona karşı tepkisinden pişmanlık duyduğunu ve bir daha onun yaptığı işlere tepki göstermemeye karar verdiğini ifade etmiştir.

Gün geçtikçe hastalığı ilerlemiş ve nihayetinde 5 Aralık 1987 günü vefat etmiş. Babam ve dünürü olan Alibey Gündoğdu bizim oralarda tenешir etme olarak zikredilen ellerini yanına getirip, çenesini ve gözlerini kapatarak üzerini örtmüşler ve eve taziye için gelenlerle ilgilenmeye başlamışlar. Aradan bir zaman sonra Alibey Amca babama Hacı'dan bir haber alalım demiş ve birlikte yattığı yere odaya

gelmişler. Yatakta üzerini örttüklerinde yana uzattıkları ellerinin namazdaymış gibi göbeğinin üzerinde bağlandığını görmüşler. Ellerini tekrar yana getirmek istemişlerse de daha sonra tekrar göbeğinin üzerine geri getirdiğini ve bağladığını görmüşler. Bunun üzerine onu öylece bırakmışlar. Bu da Mahmut ağabeyim babam ve Alibey amcamın dedemin ölümü esnasında birlikte şahit oldukları olaylardan biri olarak daha sonra tarafıma nakledilmiştir.⁴⁴

Ertesi gün onun gibi rahmete kavuşmuş olan meslektaşlarından İmam-hatip Kazım Pir ile yıllarca görev yaptığı Yeniköy Camii'nde o dönemde imam-hatip olan Bilal Karakış tarafından cenazesi yıkanarak kefenlenir ve tabuta konulur. Cemaatle helalleşme yapılmasından sonra cenazesi yıllarca hizmet etmiş olduğu Yeniköy Camii'ne getirilir. Cenaze namazı, yıkama ve kefenleme işlemini de yapan Bilal Hoca tarafından kıldırılır. Cenazesinin olduğu dönemlerde sık sık ülke genelinde elektrik kesintilerinin olması sebebiyle genele şamil ilan yapılamaz. Bu sebeple namaz yakın akrabalar ve şifahi olarak haber ulaştırılanların katılımıyla icra edilir.⁴⁵ Namazın kılınmasından sonra Yeniköy Mezarlığında kendisi tarafından çevrilen aile mezarlığına amcam Mehmet Baş'ın yanındaki yere defnedilir.

Dedem imam-hatip olarak Yeniköy Camii'nde göreve başlamadan önce severek yaptığı işlerden biri olan çocuk okutmayı, imam olduktan sonra da terk etmemiştir. 1954 yılında hakkında hazırlanan istihbarat raporunda da izinsiz çocuk okuttuğu hususu dile getirilmiştir. Yeniköy Mahallesi'nde 50'li yaşların üzerinde bulunan birçok insanın hatırasında mutlaka onunla ilgili bir şeyler bulunmaktadır. Zaman zaman hakkında söz açıldığında yaşlılarımız veya bizden büyük olan bazı arkadaşlar çocuk oldukları hâlde dedemin kendilerine devamlı selam verdiğini, kendilerinin de bunu bir oyun hâline getirerek toplu bir şekilde

44 Kaynak kişi Ahmet Baş Tirebolu, 21.11.2021; Mahmut Baş, Tirebolu, 30.07.2022

45 Kaynak kişi Ömer Baş, Tirebolu, 29.07.2022

“aleyküm selam” diyerek mukabelede bulunduklarını, ilerleyen dönemde bunun kendilerini selam vermeye alıştıran bir uygulama olduğunu anladıklarını dile getirmişlerdir.

Camide kendisine getirilen çocuklara ders verdiği gibi bizim çocukluğumuzda da mahallenin çocuklarına aile çocuklarıyla birlikte evde ders verirdi. Elifba cüzü okuma sonrasında toplu olarak ezberler talim edilir, peşinden otuz iki farz sayılır ve sonrasında topluca aşağıdaki soru ve cevaplar tekrar edilirdi.

“Dinin Nedir? Dinim İslam. Kitabın nedir? Kitabım Kur’an. Kimin ümmetindensin? Ahirzaman Peygamberi Muhammed Aleyhisselamın ümmetindenim. Kimin zürriyetindensin? Adem Aleyhisselamın zürriyetindenim. Kimin milletindensin İbrahim Aleyhisselamın milletindenim. İtikatta mezhebin? Ehli sünnet vel cemaat. Amelde mezhebin? İmamı Azam Ebu Hanife. Kaç mezhep vardır? Dört. Say. İmam- 1 Azam Ebu hanife, İmam-1 Şafii, İmam-1 Malik, Ahmet bin Hanbel. “Allah kaç tane? Birdir. Bir olduğuna delilin nedir? Kulhu vellahu ehad. Bir olmayıp ta iki olsa ne olurdu? Lev kane alihetün İllallahi le fesedeta (Eğer Allah’tan başka ilah olsaydı alem fesada uğrardı.) Müslüman mısın? Elhamdülillah Müslümanım. Ne zamandan beri? Kalu bela’dan beri. Kalu bela ne demek? Elestü bi rabbiküm hitabının cevabıdır.”

Hizmet ettiği dönemlerde sürdürdüğü eğitim faaliyetlerini emekliye ayrıldıktan sonra da devam ettirmiştir. 21 Mart 1981 tarihli olarak kaydettiği bir notta Arslancık köyünden iki öğrenci ile Kur’an eğitimine başladıklarını ifade etmiştir.⁴⁶

Bu eğitim faaliyetleri ile ilgili olarak kendisinden aldığı derslerle hayat çizgisinin değiştiğini ifade eden İlçemizin yetiştirdiği ve yurdumuzun farklı ilçelerinde müftülük, vaizlik ve yurtdışında ataşelik görevi yapmış Diyanet İşleri Başkanlığı Müşavirliğinden emekli olan İbrahim Sezer dedemle ilgili bir anekdotunu şöyle nakletmektedir;

“Tirebolu Yeniköy Camii İmamı Çanakoğlu Hoca diye anılan (Rasim Baş) Hocaefendi Fahri İmam olan babam Hacı Emin Sezer’in çok yakın dostuydu. Ömer Nasuhi Bilmen hocanın İslam İlmihali kitabını birlikte okuyup fıkhi konularda konuşurlardı. Giresun İmam Hatip Okulunun ilk öğrencilerinden biri idim. Okulumuzda dört sınıf ve 200 öğrenci vardı. Okulumuzun kurucu müdürü Nedim Urhan’dı. Yaz tatillerinin belli zamanlarında babam beni Çanakoğlu Hoca’ya Kur’an talimi yapmaya gönderirdi. Kendisinden Karabaş/Kurrabaşı Tecvidi’ni su gibi ezberleyerek talim ettim. Bu dönemler İmam Hatip Okulunun ilk devresi dört yıl olarak öğrenim görmekteydi. Zayıfım olmamakla birlikte o dönemlerde yaz tatili öncesinde bir ay tüm derslerden bitirme sınavları vardı. Kur’an dersinde yarım hafız olan bir arkadaşım tecvit bilgisi yeterli olmadığı için dört alarak kalmıştı. Kur’ân hocası Ali Ramazanoğlu da bu konularda çok titiz biriydi. Ben ise Çanakoğlu Hoca’m ile yaptığım çalışmalar sayesinde Kur’an dersinden geçtim. Haziran döneminde iki yüz mevcut içerisinde on üç kişi olarak mezun olduk. Okulumuzun lise kısmı açılmayınca parasız yatılı sınavına girerek Trabzon İmam Hatip Okulunun lise kısmına başladım. Başarımı bana tecvidi öğreten ve talim yaptıran Çanakoğlu Hoca’ma borçluyum. Eğer okulun yatılı kısmını kazanamazsam babam beni okutamayacaktı. Bu olay hayatımın dönüm noktalarından biriydi. Çanakoğlu Rasim Hoca’mı her zaman minnet, şükran ve rahmetle anıyorum.

Çanakoğlu Hoca’m Tirebolu’da çok sevilen bir insandı. Yaşlı, genç hemen herkesin kendisine çok itibar ettiği biriydi. Özellikle gençler onun konuşmasından ve kendilerine verdiği cevaplardan hoşlanırlardı. Bir gün gençler onun etrafını çevirerek konuşturmak için soru sorarlar. Sorulan soruları nasıl cevaplayacağını merak ederler: “Hocam Allah bu kadar insanı nasıl bir anda cehenneme atacak? Çanakoğlu Hoca’m düşünür düşünür ve der ki; “Uşağım elbette O’nda vardır bir alâtı.” Bu söz yıllarca gençlerin ağzından hiç düşmemiş, aralarında konuşurken yeri geldiğinde “onunda vardır bir

alatı” şeklinde darbı mesel hâline getirmişlerdir. Çanakoglu Rasim Hoca’mız ve tüm geçmişlerimizin mekânı cennet olsun inşallah.”⁴⁷

Torunu Bahtiyar Keskin onu şöyle anlatmaktadır; “Dedem küçük yaşta ezberiniz kuvvetli olur diyerek bize sureleri ve namaz dualarını ezberletirdi. Sabah namazında bizleri namaza kaldırmak için hep ilahi okurdu. Asla yalnız namaz kılmaz, bizi kendisine cemaat yapardı. Her yatsı namazı sonrasında bizlere sohbet eder, okuduğu ayetlerin anlamlarını anlatırdı. Yemekleri kesinlikle sünnetler, ekmek kırıntılarını ve düşen pirinç tanelerini eliyle toplardı. Boş duranı sevmez, mutlaka iyi bir şeyle meşgul olun derdi. Ezan okunurken bitinceye kadar konuşmaz ve konuşturmaz, iş yaptırmaz mutlaka dinlenmesini isterdi. Kimseye karşı kırıcı bir tavır olmaz, bağırır, isteklerini güler yüzle ifade ederdi. Besmele çekmeden bir iş yapmaz, ayakta bir şey yemez içmez, yanındakilere de yedirmez içirmezdi. Misafiri çok sever, evine geleni asla geri çevirmezdi.

Bize yaptığı önemli bazı nasihatleri: Rahat huzurlu ferah, insanlığa faydalı yaşamak için hikmetli olun. Çalışın, okuyun, yazın ve anlatın. Sokaklarda sürtmeyin. Tembel olmayın. İşsiz güçsüz gezer, hayat geçirirseniz berduş olursunuz, hayatınız söner ve herkesi üzersiniz. Arkadaşlarınızla iyi geçinin, iyi insanlarla arkadaş olun. Namazı bırakmayın, devamlı Allah’a dua edin, boş ve lüzumsuz konuşmayın. Yolda insanlara rahatsızlık veren şeyleri kaldırın, ihtiyaç sahiplerine yardımcı olun. Sizden büyüklerle yolda yürürken biraz gerilerinden gidin ve büyüklerin yanında izinsiz söze girmeyin. Biz aydınlıkta iken karanlıkta olanları düşünün, elektrikleri boşa yakmayın, suyu boşa harcayıp israf etmeyin.”⁴⁸

Selimağa Çeşmesi’nin üzerindeki evde durduğumuz günlerde evin bazı bölümlerinde lise ve orta okulda okuyan öğrenciler kiracı olarak kalırlardı. Dedem her sabah namaza giderken merdivenlerden ilahiler okuyarak iner evde kalanların da namaza kalkmalarını bu şe-

47 Kaynak Kişi İbrahim Sezer, Bursa, 21.06.2022

48 Kaynak Kişi Bahtiyar Keskin, Bursa 14.08.2022

kilde ikaz ederdi. Genelde “Sabah oldu kalkmaz mısın-Sen Allah’tan korkmazmısın” ve “Şol cennetin ırmakları” gibi ilahileri yanık bir sada ile okuyarak tahta merdivenleri inerdi. Hemen herkes onun sesi ile uyanır, namaz kılanlar namazını kılarak yeniden yatarı. Kiracı olarak kalan öğrenciler de bizimle ve mahallenin çocuklarıyla birlikte dedemin ders halkasına dâhil olarak dini eğitim alırlardı.

İlçemiz adliyesinde zabıt katipliği görevinden emekli Mehmet Öztürk kendisinin küçüklüğünde psikolojik sıkıntıları bulunan bir yakınlarını annesinin Seliyaz mevkiinde bulunan ve Kesimoğullarının Hanı olarak anılan mekânda ikamet ettikleri dönemde dedeme getirdiğini, burada dedemin anılan kişiye okuyarak dua ettiğini, kendisinin de şahit olduğu bu olay sonrasında yakınları olan kişinin iyileştiğini, dedemin bu şahit olduğu olaydakine benzer birçok insana yardımcı olduğunu nakletmektedir.⁴⁹

Mehmet Öztürk’ün naklettiği gibi dedem bazı doğal bitkilerden ilaçlar yapmakta ve bunları ihtiyaç sahiplerine vermektedir. Özellikle süt çocuklarının yakalandıkları mahalli olarak erişik/erüşük olarak isimlendirilen ve zaman içerisinde bu illete yakalanan çocuğun zayıflayarak ölmesine kadar giden hastalık için içerisinde kaplumbağa kanının da bulunduğu bir ilaç yapar, bu ilacı eski penisilin boş şişelerine doldurur, gelen ihtiyaç sahiplerine verir. Elde ve deri üzerinde oluşan temre olarak isimlendirilen deri rahatsızlığını eski sabit kalemle etrafına daire çizerek okur, bu rahatsızlığın iyileşmesini sağlardı. Hacca gidip geldikten sonra şifa niyeti ile okuma haricinde yazılı olarak şifa ayetleri ve benzeri şeyleri yazmayı terk etmişti. Oğlum Oğuzhan’ın geceleri düzenli uyku uyumadığını kendisine ifade edince, ben hiçbir şekilde bu işi yapmayacağıma ahdettim, oğlum ben söyleyeyim sen yaz dedi. Ben de kendisinin yönlendirmesi ile oğluma şifa ayetlerini içeren bir muska yazdım. Oğluma faydası olduğu gibi daha sonra aynı ayetleri farklı arkadaşların çocuklarına da yazdım fayda gördüler.

49 Kaynak Kişi Mehmet Öztürk, 15.07.2022

Alıntılar yaptığım ve bazı sayfalarının eklerde görüntüsünü dedemin kendi notlarının bulunduğu defterlerinde bir takım ruhi ve bedeni hastalıklar için kayıt altına aldığı ilaç tarifleri ile bazı konularda kullanılacak şifa ayetleri ve dualarla ilgili tarifler bulunmaktadır. Ancak bugün tıp teknolojisinin geliştiği bu dönemde bu tariflerin verilmesinin doğru olmayacağını düşündüğümünden hiçbirini buraya aktarmadım.

2.3- Vefatına Kadar Devam Ettirdiği Virtleri

Dedem aynı zamanda mutasavvıf olan hocası Vezirzade Hasan Hilmi Efendi'den hem maddi ilimleri hem de manevi ilimleri talim etmiştir. Hocas'ının vefatından sonra onun halifesi olarak hizmet eden Karavelioğlu Hacı Mehmet Efendi ile irtibatları hep devam etmiş, 1962 yılında vefat etmesinden sonra da Hocası'nın oğlu Mehmet Hasan ile birlikte hemen her bayram mezarını ziyaret etmişlerdir. Cennet mekân hocalarının ihvanlarından olan bir grup insanla birliklilikleri devam etmiş, zaman zaman onlarla bir araya gelmişlerdir. Çeğel'den Mınakoğlu Ali ve kardeşi Hacı Emin, Domaçlı'dan Koca Osmanoğlu Hacı Ahmet, Hocası'nın oğlu Mehmet Hasan sık sık bir araya geldiği isimlerden bazılarıdır.

Dedem kendi hocası ve mürşidi Hasan Hilmi Efendi'den öğrendiği viridi ve yaptığı uygulamaları birebir babama öğretmiş, o da babasının yolundan giderek çok ağır hasta olmadıkça bunları aksatmaksızın sürdürmüştür. Cami dışında iken iki rekatlık sünnet namazlarını daima dört olarak kılmıştır.

Babamın aktardığına göre kendisine talim ettirilen okumalar, uygulamalar ve virtler şunlardır: Sabah namazı kılındıktan sonra Yasin-i şerif, Tekasür Suresi, üç İhlas, Felak ve Nas Sureleri, Fatiha ve Bakara Suresi'nin ilk ayetleri okunarak arkasından bütün geçmişlere dua edilir ve bağışlanır. Daha sonra vakit girdiğinde terk etmeksizin kuşluk/duha namazı kılınır. Gündüz mutat hatim için cüzler okunur. Akşam namazı sonrasında 6 rekat evvabin namazı

kılınır (dedem evvabini görevli iken cemaat dağıldıktan sonra kılarak eve dönerdi), vakti değerlendirmek için bazı sureler okunur. Yatsı Namazı sonrasında Mülk Suresi başta olmak üzere Vakıa ve Fetih Sureleri terk edilmeksizin okunur. Teheccüd namazı aksatılmaksızın kılınır. Sonrasında Fatiha, Ayetel kürsü, Fetih Sureleri ile üçer defa İhlas ve muavvizeteynler okunur. Bu okumalar sonrasında vird olarak baştan itibaren yüz kısmı kapatılarak 1000 adet “Lailaheillallah” her yüz tamamlandığında “Muhammedü’r-Resulüllah” sonrasında da “Fe’alem ennehü Lailaheillallah” denilerek tamamlanır. Kelime-i Tevhit sonrasında 100 adet “Lahavle vela kuvvete illa billahi’l-aliyyilazim” çekilir. Son olarak da 500 adet “Ya Fettah-u Ya Rezzak” çekildikten sonra tekrar üç İhlas, muavvizeteynler ve Fatiha ve Bakara Suresi’nin ilk ayetleri okunarak dua yapılır.⁵⁰

Dedem bu virtlerini aksatmaksızın devam ettirmiş, aynı virtleri babam da özellikle ticarete ara verdikten sonra aksatmaksızın sürdürmüştür.

3- Kayıt Altına Aldığı Bazı Şiirleri, Hutbeleri ve İbretlik Notları

3.1- Kitaplardan veya Birilerinden Tavsiye ile Aldığı Bazı Notları

“Nefsi Mutmainnenin huylarında en güzel sıfatları şunlardır; Haya, seha, sehavet, şecaat, tevazu, hilm, mürüvvat, sabır, şükür. Her kim bu dokuz ahlakı hamideyi kendisinde bulundurursa Rabbü’l-Aleminin en sevgili kulu olur vesselam

Nefsi Emmarenin huyları da şunlardır; Biri hevadır, ve biri gazaptır, ve biri şehvettir, ve biri hıstır, ve biri aciptir, ve biri ki-birdir, ve biri riyadır. Bu ahlakı zemime huyları kimde ise sahibini sahili dalalete götürür.”⁵¹

50 Kaynak Kişi Ahmet Baş, Tirebolu, 05.05.2021

51 Ek: 13

Abbasoğlu Hafız Osman Efendi söyledi ben yazdım. Ve'd-Duhadan nihayete kadar tek tekbir alınacaktır.

“Ve’alemu vafegakümüllahü teaala ve ebana enne’t-tekbire sünnetün min fiili Resulüllahi sallallahü teala alayhi vesellem. Ve zalike fi hatimetri ve’d-Duha ve hatimetri külli suretin ba’deha ile ahiril’Kur’an’i. Fegul inde ahiri külli suretin Allahü Ekber. Feizahteteme Gul euzü birabbin nas kebbiru sümme ekrauu fatihatel kitabi vevvelü’l-Bakarati ile gavlihi teala el müflihun sümmed’u bi duai’l-Hatime” 25 Ramazan 1965

Türkçesi: “Biliniz ki Allah sizi ve babalarımızı muvaffak kılsın. Kesinlikle tekbir almak Allah Teala’nın salat ve üzerine olsun Resulullah’ın sünnet olan eylemlerindendir. Bu da Duha Suresinin sonundan itibaren ve Kur’an’ın sonuna kadar devam eden surelerin sonunda Allahü Ekber demektir. Nas Suresi bitirildiğinde tekbir aldıktan sonra Fatiha Suresi ve Bakaranın ilk beş ayetini okuyun ve sonra da hatim duası yapın” 25 Ramazan 1965⁵²

31 Ağustos 1981 tarihli takvim yaprağının arkasında Hz. Bilali Habeşi ile ilgili okuduğu bir hadisten etkilenecek kenarlarına şöyle not düşer. “Hasılı bu mübarek kâğıdın sözü haktır. İnşallah Rabbimin inayetiyle biz aciz günahkâr kulunda ölünceye kadar abdestli bulunmaya niyet ettim. Mevlanın izniyle.” Diğer kenarda da “Birincisi abdest, ikinci her abdest aldıktan sonra iki rekat namaz üçüncü meleklerin istiğfarı.”⁵³

Şu dua bir mürşidin bir alimin yazmasıdır. 7 Nisan 1983 Perşembe günü Hacı Kadir’in evinde yazılmıştır.

“Recebi Şerifin içinde bu istiğfarı bin defa okuyana, Allah Teala izzet ve celaline yemin ederek “Ben o kuluma azab edersem ben Rabbisi değilim diye beyan ettiğine Efendimizin Hadis-i Şerifi beyan buyurmuştur. İstiğfar şudur; “Estağfirullahe zül’Celali ve’l-ikram min cemu’z-zünubi ve’l-Enam. Adet 1000”

52 Ek: 14

53 Ek: 15

“Şu Hadisi Şerif dehşeti Kıyameti def eden ameli beyandır; “Men kesa ariyen ev ava müsafiren eazehüllahü min ahvali yevmil kıyameti”

Yani çıplak insanı giydireni veyahut misafiri odasına alanı Cenab-ı Hak kıyamet dehşetinden muhafaza eder demektir. Elhasıl buraya beyan edilen ameller dehşeti kıyametiş tahfif ettiğinden akıl olan ol amelleri icradan geri durmamalıdır. Hatta bazı insanlar dünyada iken tahsili Rızayı Bari ettiklerinden dehşeti kıyameti görmeyerek hemen dahili cennet olacaklardır. Şöyle ki Kibeli Rahman’dan bir münadi nida ederse Ehli fadl olan nerededir? Bunun üzerine bir sınıf nas kalkıp cennete süratle gitmek kastederler. Melaikeler karşı gelip siz cennete dühul için sürat ediyorsunuz, siz kimlersiniz deyu sual ederler? Onlar da biz ehli fazıldan bir sınıf olmuştuk derler. Melaikeler fazlınız nedir derler? O sınıf bize zulmedildiği vakit “sabır”, fenalık edildiği vakit affederdik derler. Melaikeler mükafatınız cennettir dahil olunuz derler. Ve badehu Kibeli Rahmandan bir münadi ehl-i sabır olanlar nerededir deyu nida eder? Bunun üzerine bir sınıf nas süratle cennete gitmek kast ederler. Melaikeler karşı gelip siz cennete süratle gitmek kast edersiniz siz kimlersiniz deyu sual ederler? Onlar da ehli sabırdan bir sınıf idik derler. Melaikeler hangi şeye sabrederdiniz derler? Ol sınıf Taat-ı İlahiyeyi icraya, masiyeti Bari’den ictinaba sabrederdik derler. Melaikeler mükafatınız cennettir dahil olunuz derler. Ve badehu Kibeli Rahmandan bir münadi Hubbun fi’llah Arşı Alanın gölgesinde gölgelenen kimselerden bir taifesi dahi Hubbun fi’llah ile muhabbet eden iki kimse olduğu beyan olmuş idi. Hubbun fi’llah demek arazı dünyeviye olmayarak tariki hakta muhabbet tesis etmektir. Bunun üzerine bir sınıf kalkup cennete süratle gitmek isterler. Melaikeler karşı gelip siz cennete süratle gitmek istiyorsunuz siz kimlersiniz deyu sual ederler? Ol sınıf mütehabbin olanlarız cevabını verirler. Melaikeler mükafatınız cennettir dahil olunuz derler. Bu üç sınıf dahili cennet olduktan sonra

mizan, hesap, i'tai defter, a'mal ve saire icra olunur. İşte insan ol günü tefekkür ederek dehşetini.....”⁵⁴

“Hz. Adem ve Havva yer yüzüne inip ikiyüz sene, bir kavilde üçyüz sene Mekke’de bir birine mülaki oldukta yani görüştükte okuduğu na’tı şerif şudur;

Hz. Havva validemizin kalamı birbirine sarılarak

“Muradım şöyledir hala ey kameti bala

Koymasın Hazreti Mevla beni bir an sensiz yola”

1 Nisan 1960 Danışman İmamı Halil Efendiden Yadıgardır.”⁵⁵

3.2- Hutbelerinden Örnekler

Dedem kaleme aldığı hutbelerini Osmanlıca Rika hattı ile yazmıştır. Genelde cuma namazından önce görev yaptığı camide konuşma yapılmazsa kendisi va’z-ı nasihatlerde bulunur, hazırlanmış olduğu hutbeleri okurdu. İmam-Hatip Lisesi son yıllarına geldiğimde mihraba ve minbere alıştırmak için zaman zaman bana da hutbe okutmuştur. Onun huzurunda ilk okuduğum hutbenin İstanbul’un Fethi ile ilgili olduğunu hatırlıyorum. Defterlerinde kayıtlı olan hutbelerinden üç tanesini hâlâ hükümleri geçerli olduğundan nakletmeyi faydalı görüyorum.

3.2.1- Birliğin Temeli Dindir.

Eüzü Besmele Elhamdü lillahi Rabbi’l-Alemin vessalatü vesselamü ala Resûlina Muhammedin ve alihi ve eshabihî ecmain. “Ve’tesimü bi hablillahi cemian vele teferregu vezkürü ni’metellahi aleyküm”

54 Ek: 16

55 Ek: 17

Ve gale en-Nebiiyyü salla Allaü aleyhi vesellem;” El mü’mini lil mü’minü kel bünyani yeşüddü ba’dahü ba’dan”

Aziz Müslümanlar! Milletleri ve bu milletleri meydana getiren fertleri ayakta tutan ana unsurlar vardır. İşte bu ana unsurlardan birisi de dindir. Bir cemiyeti bir binaya benzetirsek bu bina için kullanılan bütün malzemenin karşılığı cemiyeti meydana getiren insandır. Binanın sağlam olabilmesi için o binaya kullanılan her türlü malzemenin sağlam ve temiz olması şarttır. Tıpkı bunun gibi bir milletin millet olabilmesi hem de her şeyi ile sağlam bir millet olabilmesi için o millet fertlerinin de sağlam olmaları da şarttır. Bu sağlamlığın vücut sağlamlığı, mal mülk sağlamlığı olabileceği gibi esas kastetmek istediğimiz sağlamlık imanda olan sağlamlıktır. Milleti meydana getiren fertler kuvvetli bir imana sahip olmadıkça böyle kişilerden teşekkül etmiş bir cemiyette birlikten, beraberlikten, sadakat ve samimiyetten bahsetmek ve bunları beklemek nafilidir.

Aziz Müslümanlar! Hal böyle olunca cemiyeti daha doğrusu milleti meydana getiren insanların kuvvetli sahih bir imana sahip olmaları, bu sahih imanlarını Allah’ın emretmiş olduğu ibadet ve taat ile takviye etmeleri lazımdır. Ancak bu sayededir ki böyle insanlardan meydana gelen millet diğer milletlerin safında yer alabilir. Aksi halde iman duyguları zayıflamış, nefsanîyetin ve enanîyetin esiri olmuş, atalet ve sefalet girdabının zehirleriyle kanları zehirlenmiş, hak ve hakikatten uzaklaşmış, kendinden başkasını beğenmez olmuş, siyaset demiş ayrılmış, sağcı demiş ayrılmış, solcu demiş ayrılmış, ilerici demiş ayrılmış, gerici demiş ayrılmış, milliyetçi demiş ayrılmış. Hulasa ayrılmışta ayrılmış bir halde olan milletin geleceğine umutla bakmak saflık olur.

Bu hale gelen cemiyetin fertlerini bir safta toplayacak kuvvet acaba nedir? Hangi kuvvettir onlara yaşama hakkı bahşedecek? Sokağa dökülen insanları günlük işlerinin başına sevk edecek, onları din için, vatan için, millet için, bir tek bayrak altında

toplayacak unsur hangi unsurdur? Bizi dinimiz, imanımız, vatanımız, milletimiz için yapılacak olan mücadelede bir tek bayrak altında toplayacak olan kuvvet yalnız iman ve yalnız iman kuvvetidir. Sağlam bir imanla Allah ve Resulüne imanımızdır.

Ela inne ahsenel-kelam..

“vel-tekün minküm ümmetün yed’üne ilel-hayri ve ye’mürüne bil ma’rufi ve yenhevne anil-münkeri ve ülaike hümül müflihun.”⁵⁶

3.2.2- Okulların Tatile Girmesi

Münasebetiyle Çocuk Terbiyesi Hakkında

Elhamdü lillahi Rabbi'l-Alemin vessalatü vesselamü ala Resûlina Muhammedin vealihi ve eshabihî ecmain... Euzü-Besmele: “Ya eyyühellezine amenu latülhiküm emvalüküm vela evladüküm anzikrillah ve men yef'al zalike feülaike hümü-hasirun”

Ey cemaati müslimin! Ey mü'min kardaşlarım! Bizleri türlü kötülüklerden kurtararak ebedi saadet yoluna çıkaracak olan Cenab-ı Hakk'ın şu emrine kulak verelim. Ey iman edenler! Kendi nefsinizi ve ehlinizi ateşten koruyunuz. Onun odunları insanlar ve taşlardır. Cenab-ı Hakk bu emri ile iman edenlere hitap ediyor. Bizler de elhamdülillah Müslümanız bu emri ilahiye yerine getirmek mecburiyetindeyiz. (Bu emri İlahiye muhalefet etmekten Allah bütün Müslümanları muhafaza buyursun)

Muhterem Mü'minler! Kendi nefislerimizi ve ehlimizi nasıl kurtaracağız? Allah'a kavi bir imanla iman ettikten sonra emirlerine harfiyyen riayet etmek, yasak ettiği her şeyden kaçınmak, ailemizi ve çocuklarımızı da Allah'ın emrettiği yola sevk ederek hem kendi nefsimizi, hem de ehlimizi cehennem ateşinden kurtarmış olacağız.

Aile efradımız Kur'an nedir bilmezse çocuklarımız Allah'ın emirlerini tutmaz. Peygamberimizin yolundan gitmezse İslam kelimesi kendilerine yabancı gelir. Her gün Allah'ın birliğini ve Resulünün hak olduğunu minareden ilan eden müezzinlerin sesini duyduğu halde buna icabet etmezse aile reisi olarak sabaha kadar başımızı secdeden kaldırmamak akşama kadar gözümüzü, kulaklarımızı ve dilimiz haramdan sakınsak Allah kelamını dilimizden düşürmesek cehennem ateşinden kurtulamayız. Çünkü Allah'ın emrine uyarak ehlimizi, evlatlarımızı yetiştirmedik, onları İslam terbiyesi ile terbiye etmedik. Ailemiz ve çocuklarımız bize Allah'ın birer emaneti oldukları halde Hakk'ın emanetine riayet etmedik. Bu hususta Peygamberimiz (s.a.s) bakın ne buyuruyor; "Hepiniz çobansınız, güttüğünüz sürüden mes'ulsünüz."

Hangi çoban güttüğü koyunları uçuruma veya kurtların içine salıverir? Böyle yapan bir çobanı ne yaparız? O halde İslam fitratı üzerine tertemiz doğan yavrularımızı nasıl olur da Kur'an yolunda, İslam yolunda, millet hizmetinde yürüterek sahili selamete çıkarmaz da, cehalet, dalalet bataklığına başı boş bırakır onların boğulmalarına seyirci kalırız. Allah'ın birer emaneti olan masum yavrularımızı imanla, Kur'an'la ve milli şuurla muhafaza edemeyip küfür cereyanlarına kaptırarak vatan ve millet düşmanı olmalarına sebep olursak bunun hesabını soracak bir kimse yok mu zannediyoruz. Elbette hesap günü geldikte Allahü Azimüşşan bizden onların hesabını soracaktır. Bunun için yapacağımız yegane iş, evlatlarımızı vatana, millete faideli olacak şekilde imanlı olarak yetiştirmektir. Çocuklarımızın kötü yola düşmeleri hem kendileri, hem de bizim için felakettir. İyi yetişmeleri yine hem kendileri hem de bizim için vesile-i saadettir. Bu hususta sevgili Peygamberimiz Sallallahü Teala aleyhi ve sellem şöyle buyuruyor; "Ölen kimsenin amel defteri kapanır. Ancak üç kimsenin amel defteri kapanmaz.

1- Talebe yetiştirerek veya faideli kitap yazarak amelinden fayda alınan kimse

2- Yol, köprü, cami, okul, gibi hayırlı işler yaparak sadakayı cariye yapan

3- Arkasından adını rahmetle yad edecek hayırlı evlat bırakan kimse

Muhterem din kardeşlerim! Okullar tatile girmiş bulunuyor. Vakitlerini okulda dersleri ile geçiren çocuklarımız artık boş vakitlerini sokakta geçireceklerdir. Sokağa başı boş olarak bırakılan çocukların çoğu zararlı veya faydasız işler ile uğraşacaklardır. Ya mahalle sakinlerini rahatsız edecek, onların size güvenmelerine sebep olacaklar yahut bir kısmı sinemaya devam edecek ahlaki yozlaşacak yahut ta zararlı neşriyatları okuyarak kötü alışkanlıklara yakalanacaklardır. Neticede bu dünyada anne baba için yüz karası olacaklardır. Tek çıkar yol çocuklarımızı okul tatilinde bütün camilerimizde faaliyette bulunan kurslara göndererek mukaddes kitabını okumasını ve dini bilgilerini öğrenmesini temin etmek, boş zamanlarını nerede ve kimlerle geçirdiğini kontrol etmektir.

Ne mutlu memlekete veya millete faydalı ve imanlı ihlaslı büyüğüne karşı saygılı evlat yetiştirenlere!

Ela inne ahsenel kalam...

Eüzü besmele.. Baş taraftaki ayet okunacaktır.⁵⁷

3.2.3- Zekat ve Ahkamı

Bismillahirrahmanirrahim

Elhamdülillahillezi es'ade ve eşga ve emate ve ahya ve edhake ve ebka ve evcede ve egna ve efgare ve eğna ve ehsere ve ve agna

Ellezi halaga'l-hayevane min nutfetin tümna, veteferrede
ani'l-halgı bi vasfı'l-ğına bil'ılmi vet'-tüga ve hashasa ba'da ibadihi
bi'l-husna fe efada aleyhim min niamihi ma eysere bihi vestağna

Neşhedü ellezi ceale'z-zekate li'd-dini esasen ve mebna ve
beyyene enne bi fadlihi tezekka min ibadihi men tezekka ve nin
ğinahü zekka malehü men zekka

Ve neşhedü ellezi hüve hayrü men tezekka ve zekeresme rab-
bihi fe salla Allahümme fe salli ve sellim ala hazennebiyyi'l-kerim
seyyidil'-vera ve şemsi'l-hüda ve ala alihi ve ashabihi'l-mahsusin

Emma ba'dü fe ya ıbadellah İttegullahe ve etühü innelllahe
meallezine't-tegav vellezine hüm muhsinun

Gale allahü teala fı kitabihı'l-kerim; vela yehsebennellezi-
ne.... İla ahiril ayeti

Ve galellahü salla'llahü aleyhi ve sellem; Men etahüllahü ma-
len felem yüeddi zekatehü müssile

Ey cemaati müslimin! Ey İhvanı din! Bizim dinimiz herke-
se çalışmayı ve para kazanmayı emreder. Tembel insanları dini-
miz hiç de sevmez. Fakat dünyada her insanın akılları bir olmaz.
Bazı insan çalışır zengin, bazısı da fakir kalır, muhtaç düşer. Sonra
dünyanın bin bir hali vardır. Bakarsın ki bugün zengin olan yarın
fakir ve muhtaç, bir gün sapasağlam bir insan yarın sakat olmuş
çalışamayacak bir hale gelmiş. Çalışacak, kazanacak yok. Şim-
di böyleleri ne yapacak? Adam neme lazım deyip de onları gör-
meyecek miyiz? Yiyip içip kendi keyfimize mi bakacağız? Hayır!
Hayır! Atalardan kalma büyük bir söz vardır; Biri yere biri bakar,
kıyamet ondan kopar derler. İşte bu çok doğru bir sözdür. Öylele-
rine bakmamak hem insanlığa yakışmaz hem de insanlar arasında
haset uyandırır. Onun için bizim dinimiz bunları da düşünmüş,
bunlarında halini göz önüne getirmiştir. Hali vakti yerinde olan-
ların üzerine zekatı farz kılmıştır.

Zekat da namaz gibi erkanı dindir. Mühim bir rükündür, farzdır. Hali vakti yerinde olan Müslümanlar muhtaçları gözeteceklerdir. Mallarının kırkta birini onlara vereceklerdir. Bu suretle fakirler zenginlere karşı haset beslemezler. Zenginlerle fakirler arasında geçimsizlik yüz göstermez. Binaenaleyh hali vakti yerinde olanlar zekatını vermeli, fakirlerin halini düşünmeli, onların ihtiyaçlarını bir dereceye kadar azaltmalıdır. İnsan böylelikle hem Allah'ın emrini yerine getirmiş olur, hem Allah'ın verdiği nimetin şükrünü eda etmiş olur hem de fakirlerin gönlünü almış ve onları kendine ısındırmış olur.

Malının zekatını vermeyenlerin başına er geç bir musibet gelir. Fakir fukaranın ahı dünya ve ahirette o adamı yakıp kül eder. Mademki kırkta biri fakir hakkıdır o hakkı vermedikçe kurtuluş yoktur. Her halde o hak yerini bulmalı, Allah'ın emri yerine gelmeli. Başka suretle Müslümanlık olmaz. Şimdi biz de zekatın kimlere farz olduğunu ve kimlere verilebileceğini söyleyelim.

Zengin olan Müslümanların seneden seneye mallarının kırkta birini fukaraya vermeleri farzdır. Buna zekat denir. Altın, gümüş, koyun, keçi, sığır, manda, deve gibi şeylerle hangi cins olursa olsun alıp sattığı malların her sene zekatını vermek zengin olan her Müslümanın üzerine farzdır. Borcundan, bir sene geçineceğinden fazla ister ticaret için olsun ister olmasın 20 miskal külçe altın yahut sikkeli olarak on üç buçuk altın ile bir de altın çeyreği, yahut iki yüz dirhem gümüş, veya yirmi altı buçuk mecidiyesi olan bir adama bunun kırkta birini zekat olarak vermek elzemdir. O adam şer'an zengindir. Eğer böyle dediğim kadar sikkeli veya sikkesiz altın ve gümüş olmaz da onların tutarı kadar kayme ya nükud veya başka para bulunursa onların da zekatı verilecektir. Alım satım mallarının kıymeti bu yolda hesap edilip zekatı verilmek lazımdır.

Bir adamın incisi, elması veyahut bunlara benzer cevahiri olsa yahut evi, hanı, hamamı, dükkanı, tezgahı veya ev eşyası bulunur, bunların satıcısı değil de kendisi için almış olursa bunlara zekat lazım

değildir. Yok eğer bunların alıcı satıcısı ise o vakit onları hesap edip zekat verilmesi farzdır. Senenin çok zamanında kendi başına otlağa, kıra, çayıra salıverilmiş olan koyun, keçi gibi hayvanlara zekat lazım gelir. Senenin çoğundan sahipleri tarafından beslenen damızlık hayvanlar için zekat yoktur. Fakat bu hayvanlar ticaret için ise zekat yine lazım gelir. Kırk tane veya daha ziyade koyun ve keçisi olana zekat lazımdır. Aşağısına lazım değildir. Otuz sığırı veya mandası ve yahut beş devesi olan kimseye de zekat lazımdır.

Zekat hiçbir şeyi olmayan fakirlere, şeran zengin olmayanlara, esirlere, fakir askerlere, borçlulara verilir. Memleketinde zengin olup asker ocağında parasız kalmış olan askerlere de zekat vermek caizdir. Bir insan kendi memleketinde malı parası çok olsa da gurbet elinde fakir ve muhtaç düşse öyle birine de zekat verilir. Bir kimse zengin olsa anası, babası veya büyük anası, büyük babası veyahut çocukları ve torunları fakir düşse zekatını onlara veremez. Lakin muhtaç olan kardeşlerine, amcalarına, dayısına, halasına, teyzesine vesair akrabalarına zekatını verebilir. Hatta böyle muhtaç akrabası varsa evvela onlara vermesi daha münasıptir. Zekatı verirken zekat diye niyet etmek farzdır. Zekat yalnız Müslümana verilir. Bütün hayır işlerimizi kemali sadakatle ve muhabbetle ifa ettiğimiz bu mübarek Ramazan-ı şerifte zekatımızı ve fitrelerimizi hesaplayıp vermek ne kadar münasip günlerdir.

Ela inne ahsenel kalam....

Vellezine yeknizune zehebe ve'l-fiddate la yünfiguneha fi sebilillah fe beşsirhüm bi azabin elim. Ve amma fitre vermenin faidesi çokdur. Orucu kabul olup göklere çıkar ve oruçtan vuku bulan noksanları tamam olur. Kabir azabından emin olur ve mizanı ağır olur. Sırat köprüsünden geçip cehennemden halas ve cennetlerle müşerref olur.iki cihanda belalardan halas olmaya sebep olur. Ve mümkün oldukça helal maldan fitre verilir. Eğer vaktinde verilemez ise kazası vaciptir.

Vesselamü ala men ittebeal hüda...

3.3- Kaydettiği Rüyalarından Biri

Dedem zaman zaman gördüğü rüyaları kaydederek son kısmında gördüğü rüya ile ilgili yorumlarda da bulunmuştur. Defterlerinde ve kitapların arasında dört civarında zikrettiği ve yorumladığı rüyalarından biri şöyledir:

“1 Ağustos 1971 Salı günü öğle ile ikindi arasında şöyle bir rüya gördüm Allah hayreyleye!

Rüyamda Cuma namazı kıldıracaktımışım güya. Bizim vaiz-zade hoca efendinin huzurunda. Namaz vakti yaklaştı hutbe kitaplarını aradım bulamadım. Dolapları aradım yok. Sair kitapları aradım yok. Nihayet bir yaprakta yazılı hutbeyi okuyayım dedim kitapların arasında onu da bulamadım. Hemen bir yokuş merdivenden yukarı çıktım. Hemen bir çocuğa rastladım. Hoca efendi nerede sordum. Şu ikinci kapıdan gir dedi girdim. Hoca efendi yatıyordu. Yanına varmadan üç tane çocuklar oynuyorlar, beni görünce bir tanesi bana bir şey söyledi. Ben de kışına doğru bir şamar attım. İki daha çocuk o yana bu yana kaçtılar. Nihayet hoca efendinin yanına vardım. Çok güzel diş sahtiyanlı diş yaptırmış, elime verdi. Alt ve üst dişlerine baktım çok güzel olmuş dedim. Biraz sahtiyanı ziyade olmuş dedim. Benim dişlerimi çıkardım gösterdim, güzel olmuş dedi. Ve o esnada yanımıza birkaç kişi daha geldi, bizim hanımda bulundu ve bir kişide dişini gösterecekti gösteremedi. Ben dedim ki Hoca Efendi Fatıha-i şerif ile olsun neşhedü ve neşhedü sallallah bunlarla namazı kılalım dedim. Peki dedi. Hemen bizim Ahmet’e dedim ki yukarıda birkaç kişi var, Mehmet Dai ve Ayyazoğlu Ahmed’e var söyle de namazı kılalım dedim. Vakit geçiyor dedim. Bizim hanım itiraz etti. Onlar şimdi dağıldı derken uyandım. Cumayı da kılamadık. Bir hutbe ezberlemeyi vaat ettim. Güya Beşir’li Hamdi de o kitapları ararken orada idi. Allah hayreyleye vesselam. 1 Ağustos 1971”⁵⁸

3.4- Kaydettiği Kendine Ait İbretlik Şiirleri

Yukarıda naklettiğim İstiklal Savaşı yıllarında ve Hac yolculuğu esnasında duygularını şiirle dile getirdiği gibi zaman zaman kitapların ön sayfalarına veya bir kağıda yazdığı şiirlerle duygularını ifade ederek nasihatlerde bulunmuştur.

Almış olduğu bir Kelam-ı Kadim için ön sayfaya yazmış olduğu 12 Zilhicce ayı ve 1386 Rumi tarihli notunda (12 Şubat 1970 tarihine tekabül etmektedir.) düşmüş olduğu kaydın altına da biri Kur'an'la ilgili olmak üzere iki kısa şiir yazmıştır.

Bu mübarek Kadırgalı basması Kelam-ı Kadimi 35 lira hediyesi olarak aldım. Her bir harfine bir milyar para verilse yine daha kıymeti fazladır. Nihayetsiz kıymeti var çünkü Allah Kelamıdır.

Arapça Tarihi 12 Zilhicce 1386 Rumi

Eya ihvan oku Kur'an – Bunu tenzil eden Rahman

Olursun Hakk ile Yaran – Gece gündüz oku Kur'an

Budur Kur'an budur Furkan – Budur Alemlere derman

Bulayım der isen Rıdvan- Gece gündüz oku Kur'an

Deva var mı şifa var mı – Kulub içre ziya var mı

Azanlara huda var mı – Sebilullah'a bir benzer

Ve ya bu darı mihnette – Olursun kanı gaflette

Bulunur mu selamette – Tarikullah'a bir benzer ⁵⁹

Bu mısraların her biri çok derin anlamlar içermekte, okuyanlara sayfalar dolusu sözlerle anlatılacak konuları özet bir şekilde nakletmektedir. Kur'an okumanın insana sağladığı faydalar ve Allah yolunda olmanın ona kazandıracığı nimetler çok güzel bir şekilde vurgulanmaktadır

Sen kendini adüvden sakın
 Nefsi Emmarene Zülfıkar takın
 Kıyamet kopması olmuştur yakın
 Deccal çıkıp binecektir zirana
 6 Nisan 1982 İmam Hacı Rasim Baş⁶⁰

Şu ilmin lezzeti baldır
 Vusulü cennete daldır
 Gözünden uykuyu kaldır
 Nidersin şerbeti Narı

Bu mısralarında da ayet ve hadislerde buyurulduğu gibi yarın için hazırlıklı olmayı vurgularken diğer dörtlükte de ilmin insan kazandırdıklarının neler olacağını dile getirmektedir.

3.5- Alıntı Yaptığı Bazı İbretlik Beyitler

Zaman zaman ibretlik bazı beyitleri yine kitap aralarına koyduğu kağıtlara veya kitapların ön ve arkalarındaki boş yerlere yazarak okuyanlara ibret olmasını amaçlardı.

“Bu beyti şeriften ibret almalıdır vesselam 25 Nisan 1958
 Malına mülkün mağrur olup deme var mı ben gibi
 Bir muhalif rüzgar eser savurur harman gibi

Benim şu iki cihanda muradım ol Hüda’dandır.
 Ümidim ruzi mahşerde Muhammed Mustafa’dandır.

Sakın insafı terk etme makamı imtihandır bu
Gelen gider diden gelmez iki kapılı handır bu.

Akçe israf eylemekten kendini pek sakla pek
Kalırsa düşmana kalsın dosta muhtaç olma tek.
25 Nisan 1958 İmam Hacı Rasim Baş⁶¹

“4 Nisan 1982 senesinde Kilyanı Köyünden Muhittin Hoca-
efendiden Yadigar şu Manzume

Hüda'nın resulü çoktur, Resulü Ekrem'i başka
Bu dünyada sular çoktur Mekke-i Mükerrermin zemzemi başka
Bu dünyada aylar çoktur, illa oruç ayları başka”⁶²

“Kelâmın fidda ise sükûtun olsun zeheb
Kemâl ehli kemâlâtı sükût ile buldu hep
3 Eylül 1955
Söz söyle sözünden hisse alsınlar,
Söz bilmezsen sukut dur, seni bir adam sansınlar
3 Eylül 1955”⁶³

Geldi ondört yerde bil ki secde-i Kur'an tamam
Yedisi farz, üçü vacip, dördü sünnet ey hüمام
Farz Araf, Nahl, İsrâ, Ra'd, Meryem, Hac, Sad
Vacip Furkan, Elif lam Mim, Ha mim vesselam

61 Ek: 23

62 Ek: 24

63 Ek: 25

Sünnet oldu Nahl, Necm İgra hem İnşıkak

Kari ve sami olana emreder Rabbü'l-Enam

26 Ramazan 1964 İmam Hacı Rasim Baş 1336 senesi Adabük'te Maraz Oğlu Ahmet Ağanın İbtidai Mektebinde ezberlemiştim.⁶⁴

3.5- İstiklal Savaşı Gazilerinden

Kardeşi Hacı Osman Baş'ın

Vefatını Şöyle Kaydetmiştir.

Kardeşim Hacı Osman Ekim 6 1985 senesi Rumi tarih 23 Eylül 1401, 12 Muharrem 1406 senesi Pazar günü babamın arkasındaki toprağa verdik. Allah'ın rahmetine kavuşmuştur. Kendisi süvari olup Yunan kafirini İzmir'den denize döktenler ile gazi olmuştur. Tevellüdü 1316'dır. Yaşı Rumi tarihine göre 85 yaşındadır.⁶⁵

3.6- Bir Tarla Alışverişi

20 Eylül 1955 Senesi

Bizim Çanakoğlu Bayramali ve kardeşi anneleri beraberlerinde Söğüteli köyündeki benin hane önünde olan tarla ve harman yanındaki merak arsasını 700 liraya aldım. Vekalet senetlerini aldım. Ve hem de kendilerinden ikibin beşyüz liralık senet aldım. Dönerlerse bu parayı vereceğiz diye vaat ettiler. Ve Söğüteli heyet ve muhtarı da bu senedi tasdik etmiştir. Tahminen bu tarihten iki sene evvel asıl o arsalarını altmış liraya aldım. Cenab-ı Mevla hayırlısıyla ev yapmak tarlaları ziraat etmek nasip etsin Amin. 20 Eylül 1955 İmam Hacı Rasim Baş İmza⁶⁶

64 Ek: 26

65 Ek: 27

66 Ek: 28

Sonuç

Sonuç olarak, “Her nefis ölümü tadıcıdır, sonra Biz’e (huzuru-muza) döndürüleceksiniz.” hükmü herkes gibi dedem içinde gerçekleşmiş, ancak şairin; “Âvâzeyi bu âleme Dâvûd gibi sal/Bâkî kalan bu kubbede bir hoş sadâ imiş.” dediği gibi alemde hoş bir sadâ ve isim bırakarak huzura dönüşünü gerçekleştirmiştir.

Allah, ona ve bütün geçmişlerimize rahmeti ile muamele ey-lesin

KAYNAKÇA

BEYOĞLU, Süleyman. Tirebolu'da Din Görevlileri Tayini ve İmam Mustafa Cevizoğlu, "Geçmişten Günümüze Giresun'da Dinî ve Kültürel Hayat Sempozyumu Bildiriler Kitabı" 113-119 (25-27 Ekim), Giresun İl Özel İdaresi Kültür Serisi-2, 2013

DEMİRCİ, Mustafa. İslam'da Şehir ve Şehrin Sosyal Dinamikleri, "İstem", Yıl:1, Sayı:2, 2003

GÜNDOĞDU, Temel. Doğu Karadenizde Bir Zirve Kazıkbeli Yaylası, B.Y. yok, Neyir Matbaacılık, 2014

HALAÇOĞLU, Yusuf. Anadolu'da Aşiretler, Cemaatler, Oymaklar (1453-1650), 5 Cilt, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2009

İBN-İ MANZUR, Mükerrrem. Lisan'ül-Arap 8 Cilt, Beyrut: Dar'üs-Sadır, Trsz. 3:272

ÖNKAL, Ahmet-BOZKURT Nebi. Cami, "Diyanet İslam Ansiklopedisi" 7.Cilt, İstanbul: TDV Yayınları, 1993

SÜMER, Faruk. Çepniler Anadolu'daki Türk Yerleşmesinde Önemli Rol Oynayan Bir Oğuz Boyu, İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, 1992

YILMAZ, Ali. "XIX. Yüzyıldan Cumhuriyete Giresun'da Eğitim ve Öğretim", Basılmamış Doktora Tezi, OMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013

YÜKSEL, Ayhan. Tirebolu İdari, Ekonomik ve Sosyal tarihi Üzerine Araştırmalar, İstanbul: Arı Sanat Yayınları, 2020

Diyanet İşleri Başkanlığı Arşivi 8628 sicil No'lu Özlük Dosyası

Tirebolu Müftülüğü Arşivi 8628 sicil No'lu Özlük Dosyası.
Sogutelikoyu.tr.gg

<http://www.iktav.com/wp-content/uploads/2020/12/huseyin-avni-baski.pdf>

Kaynak Kişi, Ömer BAŞ, Tirebolu, 29.07.2022

Kaynak Kişi, Ahmet BAŞ, Tirebolu, 05.05.2021, 27.11.2021

Kaynak Kişi Nizam İlhan, Tirebolu, 18.7.2022

Kaynak kişi, Mahmut Baş, Tirebolu, 30.07.2022

Kaynak Kişi İbrahim Sezer, Bursa, 21.06.2022

Kaynak Kişi Mehmet Öztürk, Tirebolu, 15.07.2022

Kaynak Kişi Mehmet Bayrak, Tirebolu, 18.07.2022

Kaynak Kişi Bahtiyar Keskin, Bursa, 14.08.2022

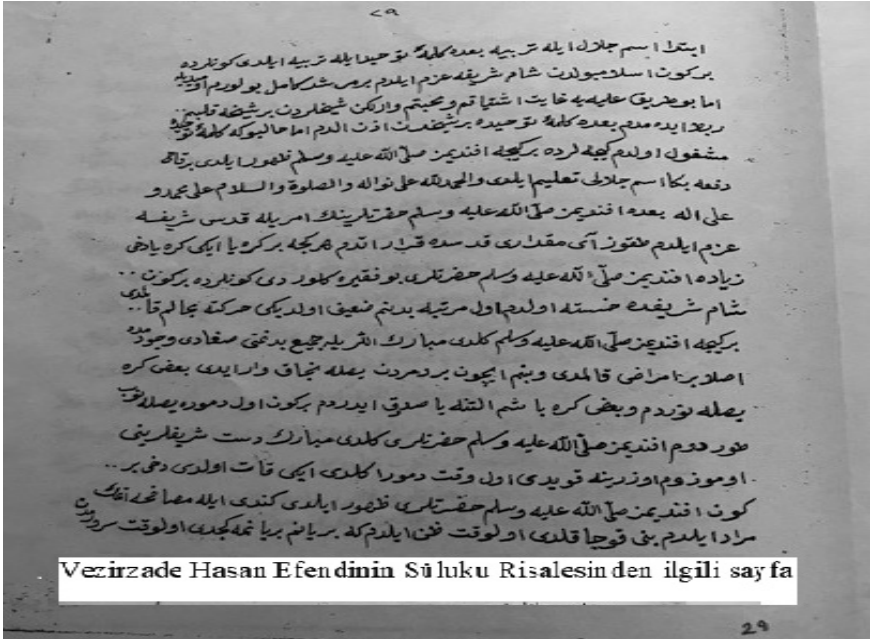
EKLER

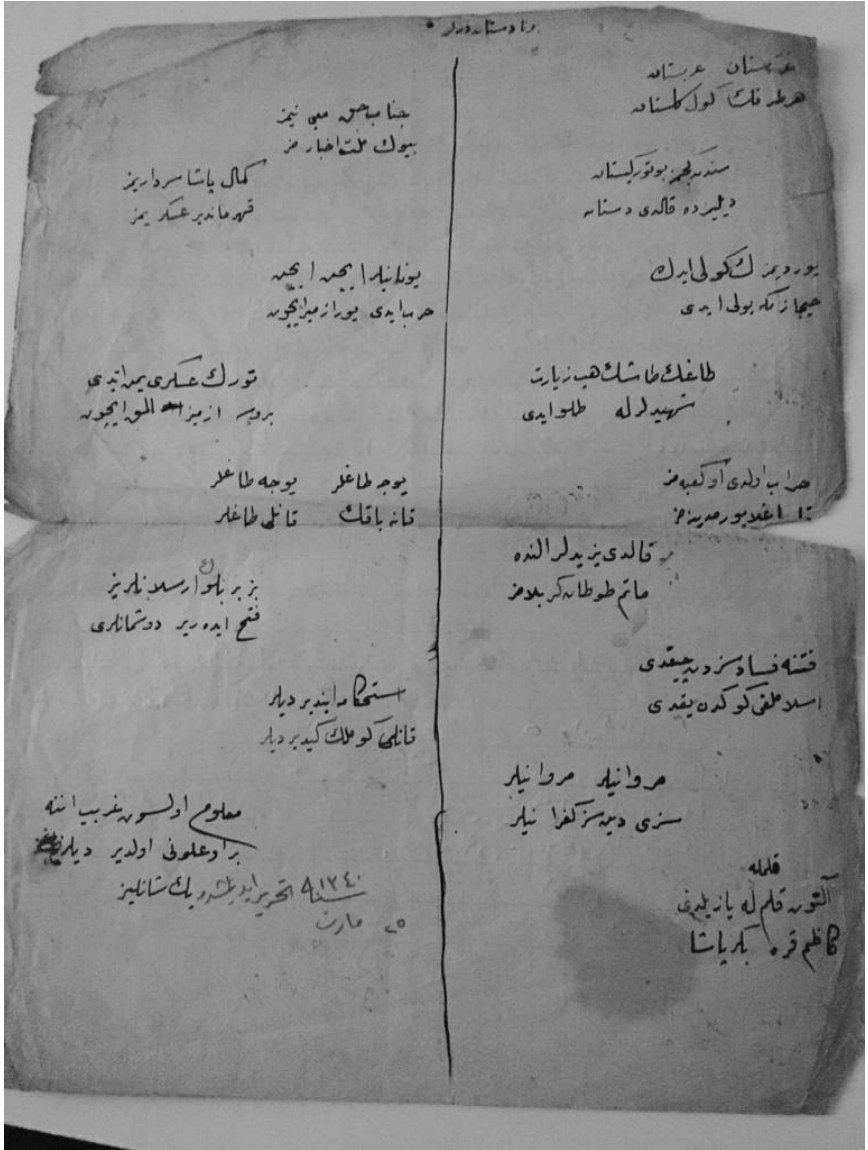
Ek:1

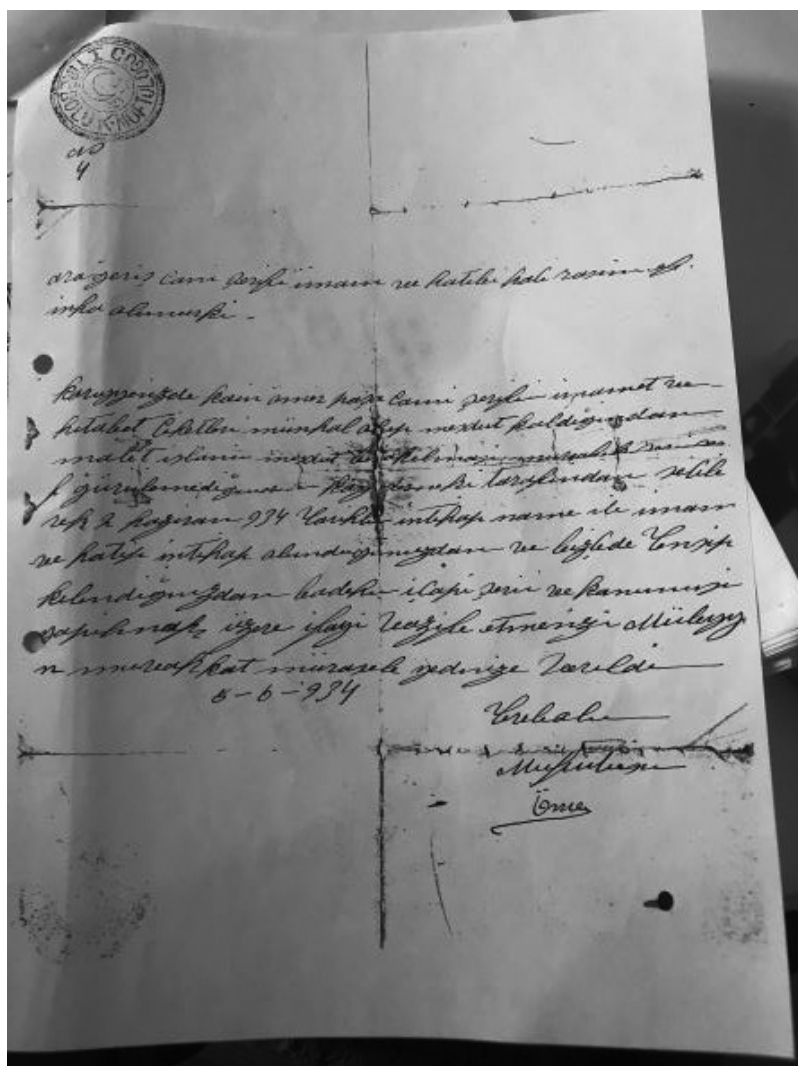
1946 göreve başlayış 1954 Hayrat Hademesi Emekli Olmadan Önce

Ek:2

Tevcih Kararı

[illegible]

Aza Aza -
Mustafa Ceviz O.Huseyin Fegli

Komisyon Reisi Müftâ V.Dersiam
Hasan Fehmi Er

1954 Yılı Hayrat Hademesi Olarak Atanma Yazısı

1963 Yılında Tirebolu Yeniköy Camii Önünden İlk
Hac Kafilesi Uğurlanışı (Kaya Çakoğlu Arşivi)

**İLK ÖĞRENİMİ
BİTİRME İMTİHANLARINA
Okul dışından girenlere mahsus
İLKOKUL DIPLOMASI**

DIPLOMA No: 95 TARIHİ: 30.3.1966

Adı ve soyadı	Hacı Rasim Baş
Babasının adı	Ölü Ali
Okul numarası	64
Doğduğu yer ve yıl	Tirebolu - 1319

Giresun Maarif Müdürlüğünün 3-8-1965 tarih ve 533/134 numaralı emri üzerine beş sınıfta Dumlupınar İlkokulunda İlk öğrenimi bitirme imtihanına giren Hacı Rasim Baş yapılan imtihanda muvaffak olduğundan bu İlk öğrenimi bitirme diplomasını almağa hak kazanmıştır.

30/3/1966

MAARİF MÜDÜRÜ Fuat Arhun a. Hacı Behrihanoglu

İLK ÖĞRETİM MÜFETTİŞİ (Bulunamadı)

BAŞÖĞRETMEN Mehmet Necati Durak

ÖĞRETMEN Ali Osman Şişman

ÖĞRETMEN Burhaneddin Temüröğlu

STOK No: 90

Nispeti kütüphanesinde yazılı olduğu gör	
Vilâyeti	Giresun
Kazası	Tirebolu
Nahiyesi	4.
Mahalle, köyü	Yeni köy mah.
Sokağı	
Evr No.	157
Cilt No.	4-2
Sayfa No.	2
Okulun bulunduğu yer	
Okulun adı	Qumhıyınar
Vilâyeti	Giresun
Kazası	Tirebolu
Mahalle, köyü	Harmaz

İlk gibidir. 30.1.1960
M. Mehmet Necdeti olarak
kayıtlıdır.

Türkiye Cumhuriyeti
MAARİF VEKÂLETİ

İlke Öğrenimi
Bitirme İmtihanlarına
Okul dışından girenlere mahsus
İlkokul Diploması

Ek: 10

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

HİZMET BELGESİ

DİKKAT: Aşağıdaki hususlar riayet edilmediği takdirde, belge hizmete işlenmeyecek ve ayrıca hukuk dışı olarak Kuruma alınacaktır (Aşağıdaki hususlar Kuruma alınacaktır)
- Yanı mahallisi ile doldurulacaktır.
- Kurum ve ilmiyet olmayacaktır.
- Olunması istenir mülkiyet ve tasdik olunacaktır.

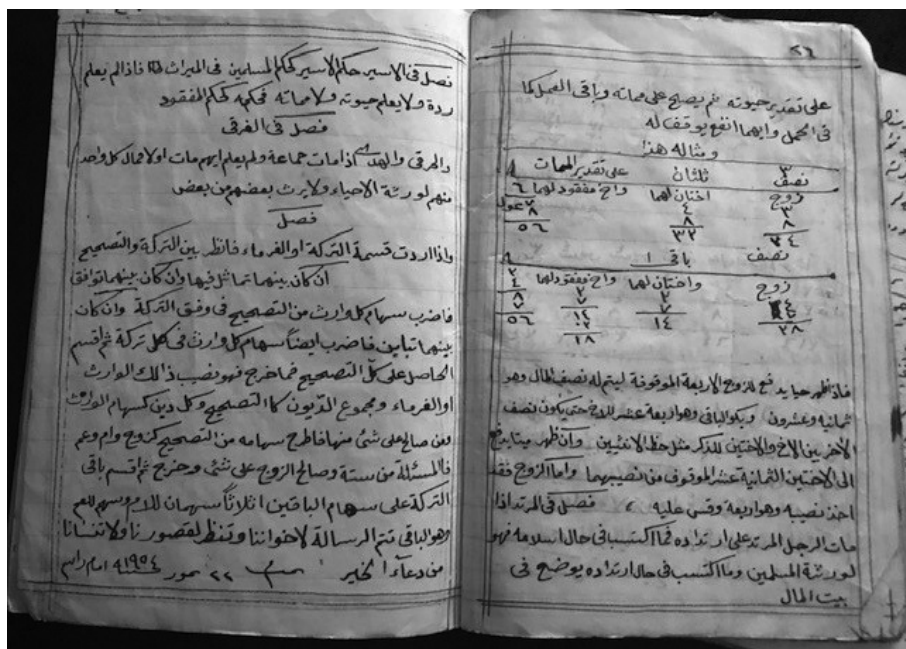
1. Kurumu Tirebolu Muftuluğu		2. Emekli Sicil No. 01-747-003		3. Kurum Sicil No. 8628	4. Sigorta Sicil No.
5. Adı, Soyadı H. Rasin Baş		6. En son görev ünvanı İ. Hatip		7. Doğum yeri ve tarihi Tercü - 1919	
8. Öğrenim Durumu (İlk girişte) İlkokul mez.		9. Görevde öğrenim değişikliği ve tarihi		10. En son aylık ödeme tarihi Mayıs - 1977	
11. Borçlanma ise Kurum No. ve süresi Kurum No. yıl ay gün 549-14-a - 120 -		12. Ken. İadisi veya toptan ödeme tarihi		13. Onceden aylık bağlanma ise, tarihi	
		14. Hizmet ihya edilmişse, tarihi		15. Toplam sayfa sayısı	

Görevleri	Emekli Ken. İadisi		Yer- miye	Emekli Ken. İadisi			Göreve filen başladığı tarih	Görevindeki değişiklik, ayrılık	
	Maas	Ücret		Derece	Kadem	Tutarı		Tarih	Nedeni
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Tirebolu Yeni Köy C.i.l.		60					26.6.1954	son.2.1955	Terfi
"		75					1.3.1955	son.2.1956	"
"		100					1.3.1956	son.2.1959	7244 S.K. % 100 zam
"		200					1.3.1959	son.2.1961	263 S.K. % 20 zam
"		240					1.3.1961	son.2.1963	263 S.K. % 15 zam
"		270					1.3.1963	son.5.1965	1965 Büt.zam
"		405					1.6.1965	16.5.1966	633 S.K.İntibak
"		450					17.5.1966	16.5.1969	Terfi
"		500					17.5.1969	son.10.1970	1327 S.K.İntibak
"				10	1	225	1.11.1970	son.5.1973	8 S.K.İntibak
"				9	4	305	1.6.1973	14.7.1973	Kademe
"				9	5	315	15.7.1973	14.7.1974	"
"				9	6	325	15.7.1974	son.2.1975	1897 S.K.İntibak
"				6	2	455	1.3.1975	6.8.1975	Kademe
"				6	3	470	7.8.1975	29.12.1975	Nakil
Tirebolu Emnehatun C.i.l.H.				6	3	470	30.12.1975	6.8.1976	Kademe
"				6	4	485	7.8.1976	23.5.1977	Efkiye sevk

26. Amir, adı, soyadı, mülkiyet, tarih, imza
Bakanlık Türkiye 14.6.1977

27. Şef. adı, soyadı, tarih, imza
Hazine Çalıkan 14.6.1977

28. Dairesinin adı, soyadı, tarih, imza
Fahrettin Güne 14.6.1977

Ek: 12

۲۱ مارت ۱۹۸۱
کوئو اسلامخو کوشیدن
علی عثمان اوغلایینی قرآن کریم
~~ایده ییل و توتل~~
او قوی جقار انشا الله باشلانیدی
اسلامی توتلدر
خایل و تورات
اسلام را سم بله

Ders Verdiği Öğrencilerin İsimleri

او جاق بی کانونی ۱۹۶۷
 ۱ جمعه کونی مزی قوی کتابی ختم اینک نیتله
 باشلام ۹۶-۱-۱۰
 ایلین اولارک باشلام دوق ۲ ایل ۱۹۷۹
 حقایق غنا نیتله ختم اینک موافق اولور
 جناب ۳ ده مزی قوی نفس مطمئن حویر
 اَل کوزل صفات شونلر حیا، سخا، سخاوت، شجاعت
 تواضع، حلم، مروت، صبر، شکر، دین، هر کیم بو طوق
 اخلاق حمیده بی کند نه بویوندور
 اَل سوگیر قول لو اولور و سلام
 ۸۸ نومه ده کی حکایه
 ار توده آکلا عزیز
 ایلین ۱۹۹۵
 ایلین موافق
 بری هوادر، و بری غضبدر و بری شهیددر اولور
 و بری هر صبر و بری عجبدر و بری کبودر
 و بری ریادر (بو اخلاق ذمه حویری هر کیمده)
 اَل قضا صاف صاف

واعلموا
فما سمع الله تعالى وابلنا ان التباين
ابته من فعل رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
وذلك في خاتمة والهي وخاتمة كل سورة
في القرآن اخر القرآن فقولوا عند اخرا
الله اكبر فاذا اتمتم قل اعوذ برب الناس
كبروا ثم اقروا فاتحة الكتاب
واول البقرة الى قوله تعالى الماعون
ثم ادعوا بدعاء الختمه 41960
رمضان
٢٥

	İmsak	Güneş	Öğle	İkindi	Akşam	Yatsı
Adana	4.21	6.01	12.49	16.25	19.17	20.47
D.Bakır	4.00	5.41	12.30	16.06	18.59	20.30
Erzurum	3.49	5.34	12.25	16.03	18.57	20.30
Kayseri	4.16	5.59	12.48	16.25	19.18	20.49
Konya	4.29	6.11	13.00	16.37	19.29	21.00

"Başkalarının düşüncelerine saygı gösterin. Yanlış düşünceleri nezaketle düzeltmeğe çalışın.."

BİLÂL'İ YANINA ÇAĞIRDI

Resûlullah (A.S.) Efendimiz bir gün Bilâl Hazretlerini yanına çağırdı ve:

"Ya Bilâl, dedi. Cennete seni benim önüme geçiren nedir? Hangi Cennete girdimse mutlaka senin ayakkabılarının sesini orada işittim. Yine dün cennete girdiğimde senin ayakkabılarının patırdı sesini önüme duydum.."

Bilâl utanarak şu cevabı verdi:

← Ya Resûlellah! Abdestsiz kalmamaya dikkat ederim, abdestim bozulunca hemen abdest alırım ve her abdestten sonra iki rek'at namaz kılarım...

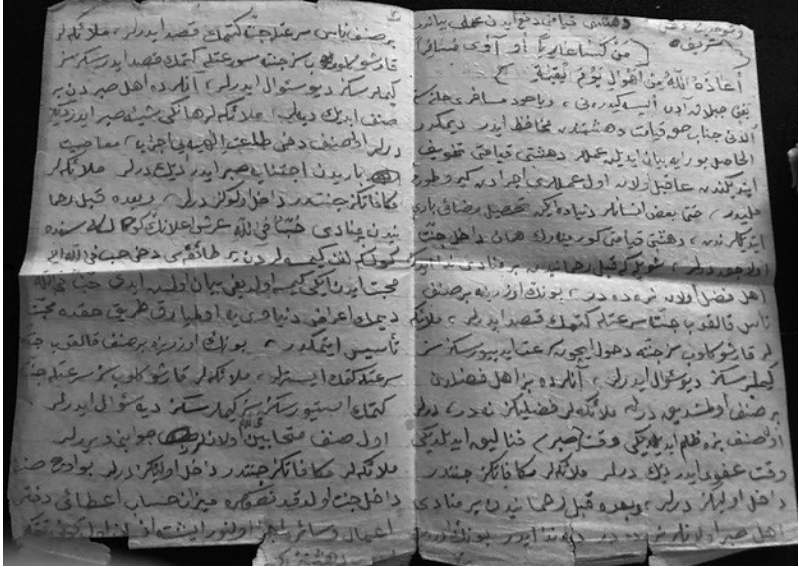
Abdest mânevî bir silahtır ki insanı cin ve şeytanlardan korur, atılan her adımla makam ve derecelerinin yükselmesine sebep olur. Cenâb-ı Hakk'ın rahmetini aralıksız biçimde sahibine çeker. Meleklerin istiğfarda bulunmasına vesile olur.

(Sahih Hadisler)

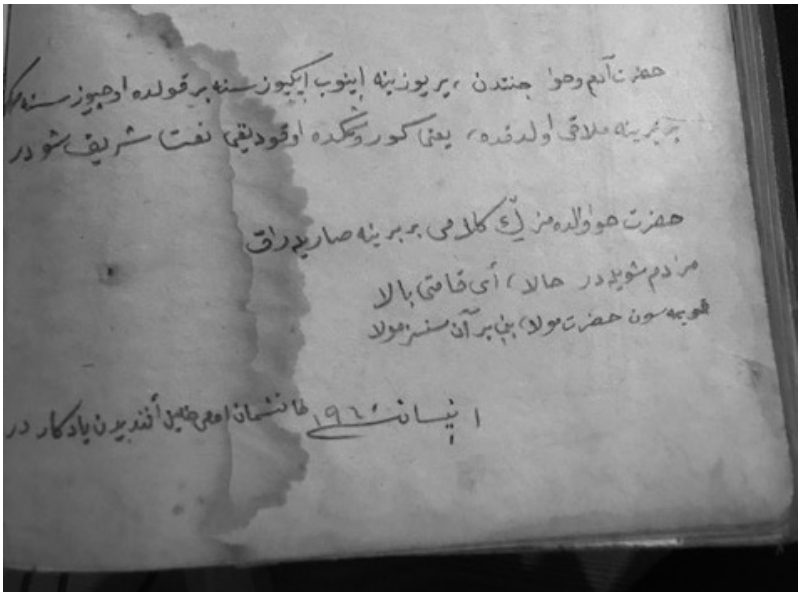
حاج قاسم اوجی ملائکے ہفتادین

ان شاء اللہ ہمک اولوغہ به قیدر ابدستی بولماغہ نیت

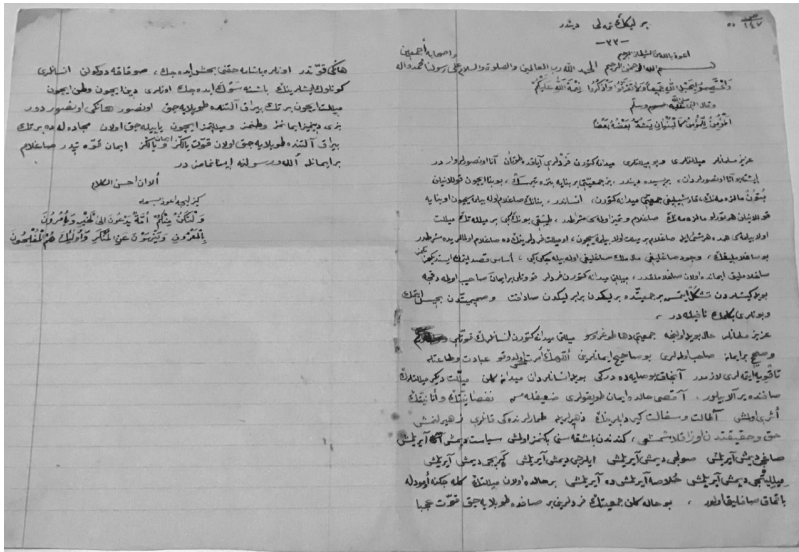
برجی ابدست هر ابدست لوقه ایکی رکعت

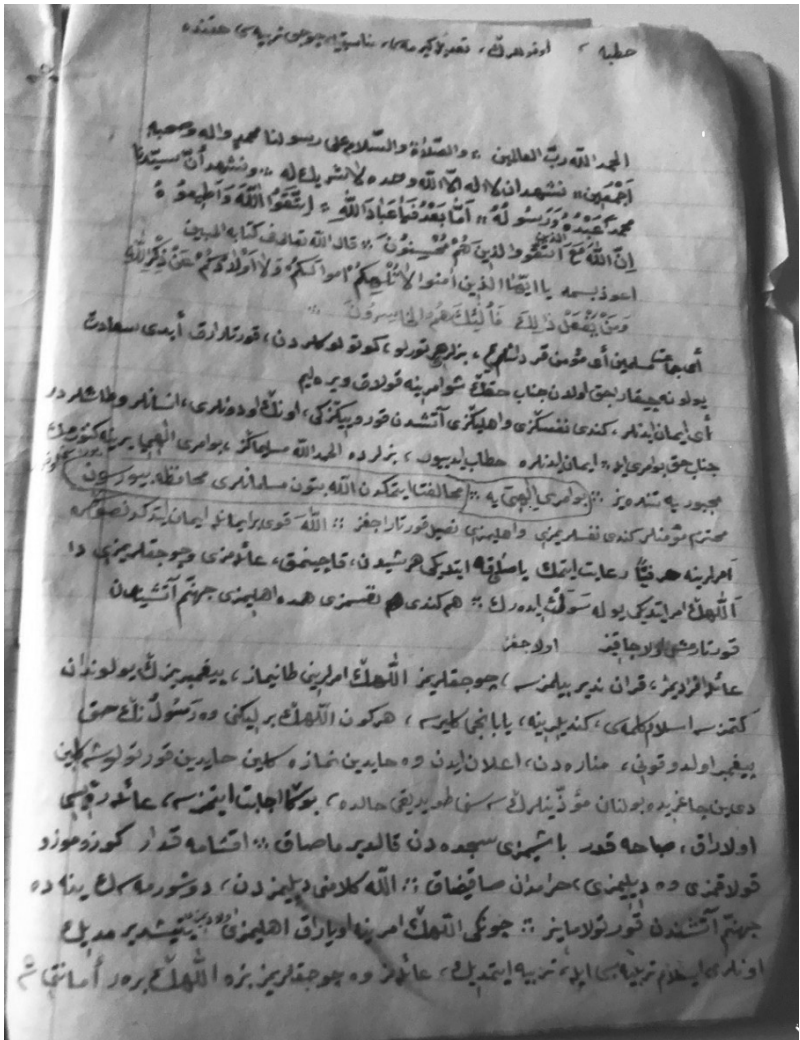
Nasihat İçin Kaydettiği Notu

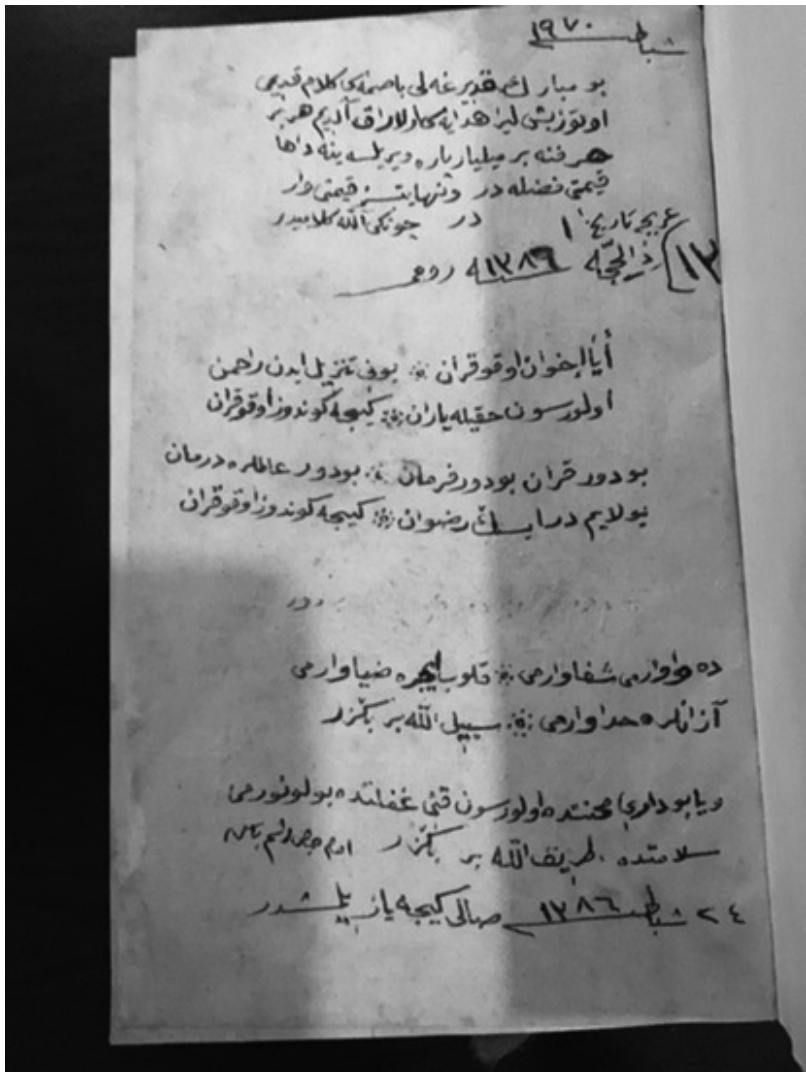
Danışman İmamı Halil Efendi'den Bir Not

Birliğin Temeli Dindir Hutbesi

اعتراف صالحی کوفه او ناید اکنه آراسته شویم، بر روی کور دهم آن خیرایید
 رؤیا بدو جمع نمازی قبله رجعتیم کویا، بنم و غل زده حواجم اخذی نک
 حضور نه، نماز و قدی یا قد شری خطبه کنایه پی آراییم بولام دوله بیری
 آراییم یوق سائر کنایه بیری آراییم یوق نمازیت بر یا بر آفده یازیلون خطبه بی
 اوقویاریم دیدیم کنایه آراسته او نیده بولامیدیم، همان بر یوقوسه
 میر دیواندن یوقاری جبقیم همان بر یوقوسه آراییم حواجم اخذی
~~نیزه~~ نه ده صور دهم شوایکینجی قیودان کیر دیدی کیر دهم حواجم اخذی
 یا تیر لهما باشد وار ما دان اوچ دان چوقه لرا وینورلینی کور وینجی بر دانگی
 بکا بر شتی سویم دی، بنده قیچا طوغور بر شمار آندیم یکی دهانو چون او یا
 بو یا قاجیدیم، نهایت حواجم اخذی نک باشد و دهم چوقه کورل دیشی صاعینامی
 دیشی یا بد بر مشی الیمه میردی، آکت و اوست دیشی برین باقیم چوقه کورل
 اولمه دیدیم بر از صاحتیانی زیاده اولمه دیدیم، بنم دیشی برین چوقه کورل
 دیم کورل اولمه دیدی، وار ائشاده یا نجه بر قاج کیشی دهاکلری بنم حاشمه
 بولندی و بر کشیده دیشی کورستره چکادی کورستره عدی به دیوکلن حواجم اخذی
 فاتحه شریف ایلا اولسون نشرده و نشرده صلی الله بونار خاز قیلیم دیدیم
 یکی دیدی همان بنم احمد دیدیم کی یوقار دوه بر قیاح کنی وار محمد داتی و
 ایواز اوغلی احمد وار سولمه ده جمع نمازی قیلیم دیدیم واقعا کجیور دیدیم
 بنم حاجی اعتراف ایدی اولار شعی دغیلدی دیرکن او یا ندیم جمعه بیده قیه
 مدیق یا کت بر خطبه از بر لکه واعداییم کویا برین حمدیده او کتا بلر آراکن اور
 ده ایدی آن خیرایید و السلام اعتراف ۱۹۷۱
 ۱۷
 رومی

Ek: 22

من کیندی عدودان صاقین
نقی اماره دلقار طاقین
قیامت توپیه ی اولدر یاقین
تجال چاقوب بینه جکدر طاق
۶ نیسان ۱۹۸۴
امام جبهه راسم

Ek: 24

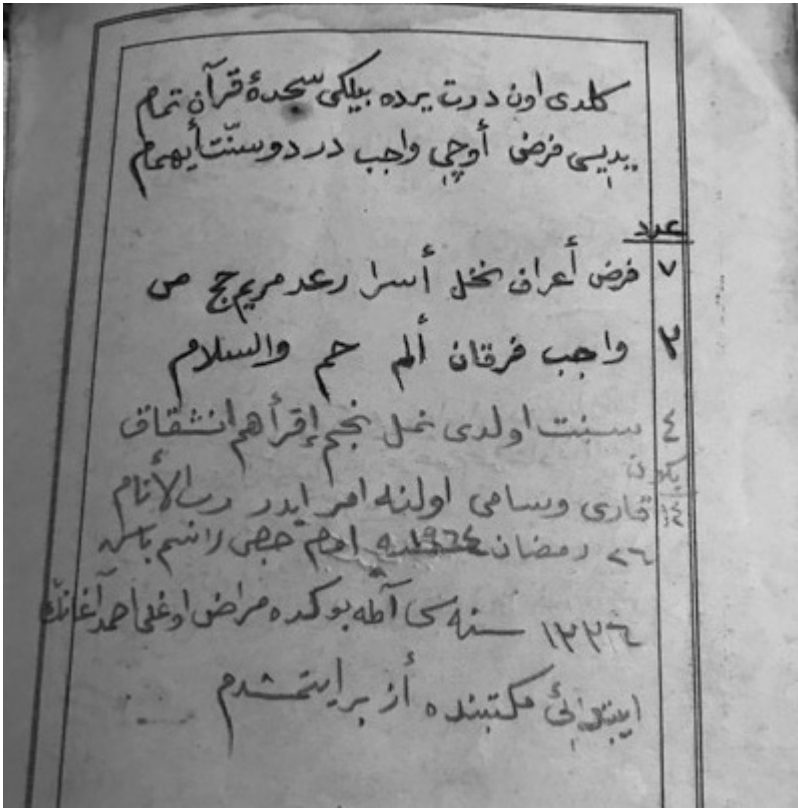
۴ بیان ۱۹۸۰ کیلانی کوئٹہ
 محی الدین خواجہ اقتدین یادگار در شوم منظومہ
 حمد اللہ نبی جو قدر رسول اکرمی باشقہ
 بود نیادہ صولار جو قدر مکہ مکرمہ ملک زمزمی
 باشقہ
 بود نیادہ آیلر جو قدر، الا اوج آیلر باشقہ

İbret İçin Not Düştüğü Beyitler

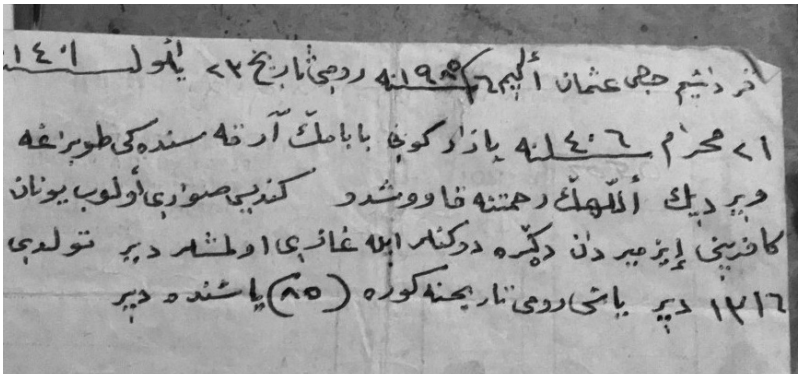
Ek: 25

کلامک فضا ایب سکوتون اولسون ذهب
 کمال اہلی کمالی سکوت ایلہ بولدی هب
 ۲ ایلو ۱۹۵۹
 سوز سوزید، سوز وندہ حصہ آلسینار
 سوز بیلغزمن سکوت دورینی بر آدم
 صبا السینار
 ۲ ایلو ۱۹۵۹

İbret İçin Not Düştüğü Beyitler

İlkokulda Ezberlediği Secde Ayetlerinin Hükümleri

Osman Amcamın vefatına düşülen not

۱۰ ایلول ۱۹۰۰ نه سی
 بنم چناق اوغلی بیرام علی و قد داشتی و آننه لری برابر لر نه کود ائی
 کوننده کی بنم خان اوکنده اولان تار لاور همان یاشنده کی مهرک آرسه
 ۱۰ ایلول ۱۹۰۰ نه سی
 بشیوز لیرایه آلدیم و کالت سند لرینی آلدیم و همد کندی یار ندن ایکیلک
 دیه وعد ایتدیم و کود ائی هیئت و مختار یدیه بو سندی قصد
 ایتدیم در تحیناً یوتار یخدان ایکی سده اول آصیل
 او آرسه لرینی آلتشی لیرایه آلدیم جناب مولا خیر یصیل اوئی یای
 تار لالری زراعت ایتدیم نصیب میر ایتسون امین
 ۱۹۰۰ ایلول ۱۰
 امام جلیس لاشیم یاش
 محمد علی

Bir Tarla Satınalma Notu

Vefatından bir kaç yıl önce Rahmetli Amcam Mehmet Baş

بدر اولدی
من بقله الفقیر فرفیق
بوجبارک
کتابی ۵۰ کانغون اول یغنی آریلغی
۱۹۷۹ ۴ پر شنبه کیجه
ختم ایتدییم جناب حق موخینجه عمل ایویا احوال دینه
نصیحت ایتک نصیب میسر ایدیه آمیر — امام جی راسم بیره

۶ نیان ۱۹۸۹ ۴ بد مبارک کتابی
۲۷۵ لیر در اوچیز ییتشیش لیریه آلم
جناب حق او قویوب عمل ایخک
نصیب میسر ایدیه آمیر جی راسم بیره
صفحه ۱۶۹
باب صلات فائده
(اون الیق باب) صلات
عدینه متدائر در

بومقد سو کناپی یکره لیریه آلم جناب بولا عمر مزک
خنامنه قدر او قویوب موخینجه عمل ایتمک نصیب بیره
ایلون آمین
امام جی راسم بیره
۲۰ رمضان شریف
۱۲۷۹
۱۵ رومی ۱۲۷۶ ۴ مارت
آرافره نفه میلادی
۱۹۶۰ ۴

Satın aldığı kitaplara düştüğü tarih notları